БЕЛАРУСКАЯ МАЛАДЗЁЖНАЯ ГАЗЕТА

ЧЫРВОНАЯ ЧЗ ЗМЕНА

31 мая 1994 г.
Аўторак
№ 58 (13775)
Кошт у розніцу 100 рублёў
Выдаецца з 1921 года

У НУМАРЫ:

Малюе Віктар ДУБОВІК

Вярнуць народу тое, што ў яго адабралі!

Хацеў бы ўступіць у вашу партыю!

ЗАЎТРА – ДЗЕНЬ АБАРОНЫ ДЗЯЦЕЙ

Ад каго і ад чаго нам трэба абараняць нашых дзяцей? Ад войнаў і разбурэнняў, ад паводак і пажараў, ад голаду і холаду, ад слёз і хвароб... Ад тэрарыстаў, гвалтаўнікоў, крыўдзіцеляў... Ад здраднiцтва, несумленнасці, жорсткасці, нянавісці...

Як многа трэба нашым дзецям, і як мала! Цёплая ўсмешка, ласкавае слова, добрая казка — усё тое, чаго не заменіць ніякі, нават самы тоўсты слой шакаладу.

Але, акрамя бацькоўскай абароны, дзецям неабходны клопат дзяржавы, які заключаецца не ў колькасці "марсавасьнікерсавых" кіёскаў, для большасці хлопчыкаў і дзяўчынак — недасягальных, а ў гарантаванай законам сацыяльнай абароне, сапраўдных правах і перспектывах, якія павінны залежаць ад рэальных здольнасцей маленькага грамадзяніна, а не ад памераў татавага кашалька.

"Дзеці — наша будучыня", — любім паўтараць мы. Але ці не занадта часта адзінай абаронай гэтай будучыні становіцца не вельмі шырокая маміна спіна?

Кур'ер "ЧЗ"

Прэм'ер падтрымаў метрабудаўнікоў

Метро ў Мінску павінна будавацца нават нягледзячы на ўсе нашы цяжкасці. Аб гэтым заявіў 27 мая на сустрэчы з метрабудаўнікамі Старшыня Савета Міністраў Беларусі Вячаслаў Кебіч.

Ён падкрэсліў, што людзі разлічваюць на гэты вельмі надзейны і зручны від транспарту, які дапамагае ім за кароткі час пераадольваць немалыя адлегласці ў горадзе. Для падтрымання жыццядзейнасці гэтага важнага аб'екта, паводле слоў прэм'ера, у гэтым годзе будзе выдзелена 300 мільярдаў рублёў. З іх 170 мільярдаў будаўнікі метро атрымаюць ужо ў чэрвені. Астатняя частка грошай паступіць да іх за кошт інвестыцый, што значна аблегчыць разлікі з пастаўшчыкамі будаўнічых матэрыялаў з блізкага і далёкага замежжа.

БЕЛІНФАРМ.

Беларускіх ваенных чакаюць у Мансе...

На працягу гадзіннай прэс–канферэнцыі ў Калоннай зале ЦДА Узброеных Сіл міністр абароны Беларусі генерал–палкоўнік П.Казлоўскі падзяліўся з журналістамі сваімі ўражаннямі аб чарговай сустрэчы ў рамках Савета па паўночнаатлантычнаму супрацоўніцтву.

На гэты раз у Брусельскім саміце 25 мая прынялі ўдзел 36 кіраўнікоў ваенных ведамстваў, у тым ліку 8 з краін СНД. У цэнтры ўвагі яго калег, адзначыў П.Казлоўскі, былі пытанні далейшых перспектыў удзелу ў ініцыятыве "Партнёрства ў імя міру". На сённяшні дзень "рамкавае" пагадненне падпісалі ўжо 19 дзяржаў. (27 красавіка гэта зрабіў міністр замежных спраў Казахстана С.Кудабаеў). Ці можна далучыцца да ініцыятывы, прапанаванай на студзеньскай сустрэчы НАТО ў вярхах, нашай рэспубліцы?

Адказваючы на гэта пытанне, кіраўнік беларускага ваеннага ведамства адзначыў, што гэты крок нікольکі не пагражае нашаму суверэнітэту. Аднак вырашаць гэта павінны дыпламаты і ваенныя, старанна пралічыўшы ступень магчымага ўдзелу ў ініцыятыве і фінансавыя магчымасці дзяржавы. А формы ўдзелу могуць быць такімі: сумесныя сустрэчы і кансультацыі, ваенныя вучэнні і ўдзел у гуманітарных і міратворчых місіях. У красавіку ў Мансе была створана група каардынатараў "Партнёрства...", у якой, магчыма, знойдуцца месцы і для беларускіх афіцэраў. Вядома, толькі ў тым выпадку, калі наша рэспубліка далучыцца да "рамкавага" пагаднення.

Андрэй ВАСІЛЬЕЎ.

"Нарэшце і ў нас веды ацэньваюцца"

— адзначыў пераможца першага ў рэспубліцы конкурсу ВНУ на лепшую курсавую работу па сучаснаму лізінгу студэнт трэцяга курса Віцебскага тэхналагічнага інстытута лёгкай прамысловасці Аляксей Пятрашка.

І гэтыя словы мелі не толькі пераносны сэнс. Ён і Аляксандр Дзеружкоў, студэнт Мінскага інстытута кіравання і прадпрымальніцтва (які падзяліў з Пятрашкам першае месца), будуць атрымліваць ад лізінгавай кампаніі "Тэхінвест" — аднаго з фундатараў конкурсу — імянныя стыпендыі ў размеры дзвюх мінімальных зарплат. Для іх таксама прадугледжана магчымасць аплатнай пераддыпломнай практыкі з перспектывай работы ў кампаніі. Канкурсантам, якія занялі 3-5 месцы, уручаны прэміі ў памеры дзвюх мінімальных зарплат. Прызёрамі конкурсу сталі Наталля Гапасюк з Беларускага дзяржаўнага эканамічнага ўніверсітэта, а таксама Андрэй Калбасюк і Дзмітрый Несцер — з БДЭУ.

Нібыта і няварта тлумачыць, што падштурхнула лізінгавую кампанію "Тэхінвест", рэдакцыю газеты "Беларускі рынак" і Лакальны камітэт міжнароднай арганізацыі студэнтаў AIESEC да правядзення конкурсу — усе, хто думаюць пра свой заўтрашні дзень, абавязкова павінен падтрымліваць таленавітую моладзь. Але не толькі гэта. Як адзначыў начальнік аддзела маркетынгу рэкламы і сувязей з грамадскасцю Марк Бернштэйн, кампаніі проста надакучыла плаціць падаткі, якія ідуць невядома куды і на што. Таму і вырашылі арганізаваць такі конкурс. Дарэчы, фундатары збіраюцца зрабіць яго штогадовым.

8 работ былі дапушчаны па рэкамендацыі кафедраў ВНУ да ўдзелу ў конкурсе. Улічвалася паўната ахопу тэмы, уменне па-новаму паглядзець на вядомыя рэчы, практычная накіраванасць работ і стыль выкладання матэрыялу.

Вынікі падведзены. Засталіся ў мінулым хваляванні студэнтаў. Думаецца, і пераможцы, і тыя, каму не вельмі пашанцавала, не шкадуюць, што прынялі ўдзел у конкурсе. Нездарма ж кажуць: тое, што ведаеш, за спінай не носіш. А літаральна праз год-другі гэтыя веды і энергія спатрэбяцца ім ужо ў практычным прымяненні, накіраваным на развіццё эканомікі рэспублікі.

Вера ШЧЭЦІНА.

Вечарына памяці

Літаратурны музей Янкі Купалы адзначыў 100 год з дня нараджэння Канстанціна Васільевіча Пуроўскага.

Беларускі спявак, этнограф, фалькларыст, лібрэтыст, ён быў знаёмы са славутым паэтам. Канстанцін Пуроўскі — аўтар лібрэта ў оперы "Машэка" паводле паэмы Янкі Купалы "Магіла льва" і п'есы Е.Міровіча "Машэка". У музеі разгорнута персанальная выстава, прысвечаная К.Пуроўскаму, адбыўся вечар яго памяці.

Алесь КАРЛЮКЕВІЧ.

Яўрэйская культура на Беларусі

У Мінску адбылася міжнародная навуковая канферэнцыя "Яўрэйская культура Беларусі і яе ўзаемадзеянне з беларускаю ды іншымі культурамі".

Арганізатарамі канферэнцыі выступілі Аб'яднанне яўрэйскіх арганізацый Беларусі, Беларускі гуманітарны адукацыйна-культурны цэнтр, Нацыянальны навукова-асветны цэнтр імя Ф.Скарыны, Згуртаванне прадпрымальнікаў Беларусі, дабрачынная арганізацыя "Джойнт" і Міжнародная асацыяцыя беларусістаў.

З прывітальным словам на цырымоніі адкрыцця выступіў пасол Ізраіля ў Рэспубліцы Беларусь сп. Эліяху Валк.

Святлана КУЛІКОВА.

"Харошкі" на гастролях

На Віцебшчыне гастраляваў дзяржаўны фальклорна–харэаграфічны ансамбль "Харошкі". І як заўсёды з поспехам.

Ансамбль даваў канцэрты ў Лётцах, наведаў палачан, пабываў у Мёрах. Кіраўніцтву вобласці "Харошкі" таксама спадабаліся. Старшыня абласнога Савета народных дэпутатаў У.П.Кулакоў запрасіў артыстаў даць канцэрты ў Віцебску ў дні святкавання пяцідзесяцігоддзя вызвалення горада ад фашызму.

Уладзімір МІХНО.

Арыштаваны Светлагорскі Чыкаціла

Як стала вядома з крыніц, што заслугоўваюць давер'я, узяты пад варту падазроны ў забойствах дзяцей у Светлагорску.

У апошнія гады гэты горад час ад часу скаланалі бясследныя знікненні дзяцей. З 1990 па 1993 год у вышуку лічацца шэсць хлопчыкаў. Для разгадкі гэтай жудаснай тайны былі прыцягнуты самыя кваліфікаваныя следчыя Міністэрства ўнутраных спраў Рэспублікі Беларусь, Гомельскага УУС, а таксама работнікі пракуратуры. Прыйшлося нямала папрацаваць сышчыкам, перш чым удалося выйсці на след светлагорскага Чыкаціла. Паводле папярэдніх даных, падазроны ў забойствах дзяцей — мясцовы жыхар, ён даволі малады, адзінокі.

БЕЛІНФАРМ.

Курсы валют на 27 мая:

	Даляр ЗША		Ням. марка	
	Скупка	Продаж	Скупка	Продаж
"Комплекс"	20600	21200	12500	12900
"Пошук"	20700	21500	12600	13000
"Прыор"	20800	21500	12660	13100

ВЫБАРЧЫ МАРАФОН: ПАЗІЦЫІ, ДУМКІ, МЕРКАВАННІ

У кармінавым бляску свечкі адраджэння

□ Якаў ЯСЭПКІН, "ЧЗ"

Нагадаем, што, згодна з заканадаўствам, афіцыйная рэгістрацыя кандыдатаў у прэзідэнты павінна была адбыцца з 27 мая па 2 чэрвеня – пасля завяршэння праверкі падпісных лістоў. Аднак Цэнтрвыбаркам, па ўсёй верагоднасці, вырашыў не спяшацца... Ва ўсякім разе "пасля дожджыку ў чацвер" (26–27 мая) тыя, хто цікавіцца перыпетыямі выбарчай барацьбы, канкрэтных звестак не атрымалі. Магчыма, падставы для хвалявання і былі ў каго-небудзь з прэтэндэнтаў, але не ў лідэра БНФ Зянона Пазьняка. Паводле папярэдніх звестак за ягоную кандыдатуру сабрана прыблізна 230 тысяч подпісаў, у тым ліку звыш 90 тысяч – у беларускай сталіцы. Так што нават пры вялікім жаданні скасаваць унушальны спіс да лічбы меншай за сто тысяч, наўрад ці магчыма. Другое пытанне – наколькі рэальныя шанцы прыхільнікаў адраджэння праз нацыянальную ідэю?

У агульным раскладзе сіл напярэдадні вырашальных падзей прэзідэнцкай кампаніі, калі браць у разлік вынікі збору подпісаў, яны выглядаюць няблага і, скажам прама, пагрозліва для ўлад. Аднак рабіць высновы, апіраючыся толькі на названыя вышэй лічбавыя паказчыкі, прынамсі не вельмі аб'ектыўна. Не з'яўляюцца сакрэтнымі і іншыя сведчанні рэйтынга папулярнасці. Доктар сацыялогіі дырэктар Цэнтра сацыяльна-палітычнага і эканамічнага аналізу Беларускага інстытута навукова-тэхнічнай інфармацыі і прагнозу Ігар Катляроў галоўнай неспадзяванкай маніторынгу апошніх часоў назваў якраз падзенне папулярнасці Беларускага Народнага Фронта, у падтрымку якога выказваліся 3,1 працэнта рэспандэнтаў. Калі сацыялагічныя маніторынгі, на думку шэрагу палітыкаў, церпяць ад пэўнай ангажыраванасці, бадай, цяжка не пагадзіцца з наступным.

Нацыянальныя рухі літаральна ва ўсіх рэспубліках былога Саюза апынуліся ў глыбокім крызісе. Аб гэтым, дарэчы, аўтарытэтна сцвярджаў некалькі дзён таму на міжнароднай навуковай канферэнцыі "Сучасны палітычны працэс у Беларусі і перспектывы яго развіцця", прайшоўшай у Мінску, супрацоўнік "Гарбачоў-фонду" прафесар Вячаслаў Шастакоўскі. Пацвярджэнняў таго зашмат. Яны грунтуюцца на неабвержным факце: нацыянальныя плыні пад час свайго нараджэння дый росквіту былі скіраваны на разбурэнне. А здарылася так, што камуністычны калос на гліняных нагах зруйнаваўся па гістарычных мерках амаль імгненна. Адна справа – цудоўнай запаведнай мовай пісаць праграмы залатога адраджэння, зусім іншае – адчуць цяжар адказнасці за лёс народа, апынуўшыся на самым версе мармуровай уладнай піраміды. Сапраўднай трагедыяй многіх інтэлектуальных лідэраў-правадыроў нацыянальных рухаў стала менавіта ўваходжанне ў калідоры ўлады. Народныя чаканні перамен не спраўдзіліся, праграмы адраджэння не выйшлі са слоўнай аблямоўкі, пачалі сціраца ў памяці, нібыта былі напісаны не чорна-чырвоным атрамантам з смугі стагоддзяў, а вадой забыцця.

Сумныя рэчы адбыліся не проста так, іншага выніку чакаць не прыходзілася. Сутнасць нават не толькі ў неадпаведнасці нацыянальнай фразеалогіі рухаў і плыняў самому статусу дзяржаўных правіцеляў, пакліканых займацца пабудовай новага гмаху народнага дома-дзяржавы. Прыгадаем: у фокусе нацтэрміналогіі канцэнтраваліся заклікі да разбурэння. Галоўнай перашкодай на шляху ад мінуўшчыны да ўяўнай будучыні становіліся, як ні дзіўна, самі нацыянальныя ідэі. Аказалася, што за іх флёрам няма многага, без чаго складана рухацца па гасцінцу грамадскага працвітання. Справа, у прыватнасці, вось у чым. Любыя нацыянальныя (тым болей нацыяналістычныя) ідэі ўваходзяць у супярэчнасць з любымі рынкавымі тэорыямі, бо рынак па сваёй сутнасці – з'ява касмапалітычная. Ёсць агульныя тыпалогіі, якія не падпарадкоўваюцца пераасэнсаванню і праламленню ў архаічным агні нават і "сонца адраджэньня". Яны прадугледжваюць ледзь не аўтаматычнае ўзмацненне інтэграцыйных працэсаў. Нацыянальныя "партыі ўлады" (там, вядома, дзе яны ўладу атрымалі) на сваі штандары заносілі іншыя ідэі. Доўгае знаходжанне ў асобных "штаб-кватэрах" не вытрымлівала перш-наперш эканоміка.

Вядома ж, падмена дэмакратыі яе сурагатам, стаўшая "агульным месцам" для рэспублік-сёстраў, нібыта па заказу рыхтуе ўдзячную глебу для цвіцення нацыянальных каласоў там, дзе яны яшчэ на поўную моц не ўзыходзілі. Наўрад ці ў гэтым выйсце. Кармінавы бляск свечкі адраджэння добра асвятляе гістарычныя фаліянты і нованапісаныя паперы з праграмнымі закладкамі на памяць. У святле рэчаіснасці ён сам хутка станчаецца і страчвае напал.

Хто не махлюе – той не п'е шампанскае?..

□ Святлана БАРЫСЕНКА

Старшыня Цэнтральнай выбарчай камісіі А.Абрамовіч прыняў дэлегацыю грамадскай кантрольнай камісіі (ГКК), якая будзе сачыць за правядзеннем прэзідэнцкіх выбараў. Спадар Абрамовіч адказаў на пытанні, звязаныя з арганізацыяй выбараў першага беларускага прэзідэнта. Бакі дамовіліся аб супрацоўніцтве...

Ініцыятарам стварэння камісіі з'яўляецца партыя Патрыятычны рух БЗВ.

Старшыня ГКК Мікалай Статкевіч заўважыў, што "пазбегнуць махлярства пад час галасавання жадае не толькі наш народ, але і прэтэндэнты на вышэйшую ў дзяржаве пасаду". У склад кантрольнай камісіі акрамя 14 арганізацый, такіх, напрыклад, як Аграрная партыя Беларусі, БНФ, Беларуская сацыял-дэмакратычная Грамада, Партыя народнай згоды, Задзіночанне Беларускіх студэнтаў, увайшлі і прадстаўнікі прэтэндэнтаў на прэзідэнцкі пост.

Камісія мяркуе накіраваць грамадскіх назіральнікаў на ўсе выбарчыя ўчасткі. Зараз ГКК утварае свае філіі ва ўсіх рэгіёнах Беларусі. У іх склад уваходзяць мясцовыя прадстаўнікі дэмакратычных сіл.

Пытанні фарміравання і дзейнасці філій былі разгледжаны на чарговым пасяджэнні камісіі. Тут жа, паводле даклада міжнароднай групы, была падсумавана колькасць запрошаных міжнародных назіральнікаў і вызначаны сродкі, што спатрэбяцца для іх размяшчэння і выканання адпаведных функцый. Дарэчы, некалькі дзесяткаў назіральнікаў прыедзе з Заходняй Еўропы, астатнія – з блізкага замежжа. Усяго будзе каля некалькіх соцень чалавек.

Камісія будзе весці рэгістрацыю, збор і перадачу інфармацыі аб выяўленых парушэннях Закону аб выбарах у Цэнтральную выбарчую камісію. Паводле слоў М.Статкевіча, камісія ўжо цяпер ведае, якіх парушэнняў магчыма чакаць. Гэта няўлічаныя бюлетэні, запаўненне пратаколаў галасавання алоўкам, закідванне лішніх бюлетэняў у урны, што будуць насіцца па кватэрах, галасаванне ад імя людзей, якія памерлі або з'ехалі.

Спадар Абрамовіч запэўніў, што факты такіх парушэнняў адразу будуць вядомы пракуратуры. А паколькі выбарчых участкаў больш як 6 тысяч, і на кожны з іх нельга накіраваць назіральнікаў, камісія прааналізуе вынікі пасля завяршэння галасавання і параўнае з тымі, дзе быў кантроль. Акрамя таго, вынікі будуць падводзіцца паралельна па раёнах і абласцях.

У праекце палажэння аб арганізацыі дзейнасці ГКК другім пунктам запісана, што камісія не мае статуса юрыдычнай асобы і яе рашэнні не з'яўляюцца абавязковымі для арганізацый-удзельнікаў дэмакратычных сіл. Але, як заўважыў М.Статкевіч, арганізацыі, якія ўвайшлі ў ГКК, згодна з Законам аб выбарах, маюць права на кантроль.

ГКК мае таксама права распаўсюджваць у друку, перадаваць у ЦВК, міжнародныя арганізацыі самую розную інфармацыю.

Шырыня спектра прадстаўленых у Грамадскай кантрольнай камісіі сіл і грунтоўнасць працы адпаведных груп даюць падставы спадзявацца, што ГКК разам з Цэнтральнай выбарчай камісіяй сапраўды здолеюць забяспечыць першыя дэмакратычныя сумленныя выбары на Беларусі.

ДЗЕВЯТАЕ НЕБА

ЧЗ

Дзяжурныя па выпуску перакладчыкі Віталь КАПАЧЭЛЬ, Андрэй СІДАРАЎ, рэдактар Павел СІМАНАЎ.

"Еўраньюс"

ЛІБЕРАЛЬНАЯ ПАРТЫЯ ПЕРАМАГАЕ. АЛЕ НЕ Ў НАС

34-гадовы Эрнэст Зампер, кандыдат ліберальнай партыі, перамог на прэзідэнцкіх выбарах у Калумбіі.

Абсалютнай большасці Зампер усё ж не атрымаў. Другім пасля яго на пасаду прэзідэнта прэтэндуе прадстаўнік кансерватыўнай партыі.

СУСТРЭЧА ПАЛІТЫКАЎ

У суботу ў Францыі сустрэліся канцлер Германіі Гельмут Коль і прэзідэнт Францыі Франсуа Мітэран.

Сёння перамовы будуць прадоўжаны.

"Супер чэннэл"

ЖАБРАКОЎ – ЗА КРАТЫ?

Тысячы бяздомных выйшлі ў нядзелю на вуліцы Лондана з пратэстам супраць палітыкі Джона Мэйджара.

Раней Мэйджар даў інтэрв'ю, дзе выказаў сваю думку пра бяздомных. Ён лічыць, што жабраваць — гэта процізаконна, а значыць усе жабракі павінны быць арыштаваны.

ІНЦЫДЭНТ НА КУБЕ

У нядзелю 140 кубінцаў акупіравалі бельгійскае пасольства ў Гаване.

Гэтым актам яны спрабавалі прымусіць пасольства даць візы для паездкі ў Бельгію. Бельгійскі прэзідэнт заявіў, што законы аб выдачы віз не будуць парушаны.

"Уорлднэт"

СМЕРЦЬ ХОНЕКЕРА

Цела былога лідэра ГДР Эрыха Хонекера, які памёр у Чылі ад раку, крэміравана.

Згодна з яго жаданнем, прах будзе дастаўлены ў Германію.

Хонекер папрасіў палітычнага прыстанішча ў Чылі пасля рашэння нямецкага суда, які прызнаў яго вінаватым у смерці людзей, што спрабавалі перабрацца праз Берлінскую сцяну.

МАРШ, МАРШ, ЛЕВАЙ?..

Згодна з папярэднімі данымі, на выбарах у Венгрыі перамагла сацыялістычная партыя.

Венгерскія газеты прадказваюць, што сацыялісты атрымаюць 208 з 326 месцаў у парламенце (гэта дасць ім абсалютную перавагу).

УСПОМНІЛІ ПАД ГУЛ МАТАЦЫКЛАЎ...

У нядзелю каля 50 тысяч матацыклістаў праехалі ўздоўж Белага Дома ў Вашынгтоне. Прабег быў прысвечаны памяці ветэранаў вайны ў В'етнаме.

Акцыя праходзіла ў Дзень памяці, які штогод адзначаецца ў ЗША.

(Працяг на 3-й стар.).

ПАВЕДАМЛЕННІ, АТРЫМАНЫЯ ПА КАНАЛАХ СПАДАРОЖНІКАВАЙ СУВЯЗІ "ЧЫРВОНАЙ ЗМЕНЫ"

Бізнес-клас

Вядучая рубрыкі Вера ПАЛЯКОВА

Тэл. 68-28-52

Сродкі – па прызначэнню

На чарговай працоўнай нарадзе ў Саюзе прадпрымальнікаў Рэспублікі Беларусь узнімаліся пытанні неабходнасці супрацоўніцтва Саюза прадпрымальнікаў з гарадскім Фондам занятасці насельніцтва. Прадпрымальнікі прапанавалі стварыць пры Беларускім фондзе фінансавай падтрымкі прадпрымальнікаў спецыяльную службу па падрыхтоўцы і навучанню беспрацоўных, іхняй перакваліфікацыі. Тым больш, што БФФПП мае высокакваліфікаваных спецыялістаў адпаведнага профілю, але няма сродкаў на зарплату. Як мяркуюць прадпрымальнікі, грошы можа прадаставіць Фонд занятасці. Такая думка ўзнікла на падставе лічбаў, што прагучалі на нарадзе і адлюстроўваюць неэфектыўнасць іхняга выкарыстання. Так, у 1993 годзе даходы гарадскога Фонду занятасці насельніцтва склалі каля 38 мільярдаў рублёў. Аднак на аказанне дапамогі беспрацоўным (навучанне, пенсіі, стыпендыі, матэрыяльная дапамога, перакваліфікацыя) пайшло менш за 4 мільярды. У бягучым годзе папярэдні бюджэт Фонду занятасці складае каля 120 мільярдаў рублёў. А вось на вышэйназваныя мэты, у прыватнасці у лютым, было расходавана 2 мільярды рублёў.

Холдынг у Беларусі

1—3 чэрвеня ў Мінску адбудзецца семінар "Холдынгавыя кампаніі", арганізаваны інстытутам прыватызацыі і менеджменту. Семінар прысвечаны ўсебаковаму і падрабязнаму азнаямленню з гэтай формай гаспадарчай дзейнасці, а таксама магчымасцямі і мэтазгоднасці яе рэалізацыі ў нашай рэспубліцы. Запланаваны лекцыі як беларускіх, так і замежных спецыялістаў па праблемах арганізацыі холдынгавых кампаній, бухгалтарскага ўліку, фінансавых і юрыдычных аспектаў іхняга функцыяніравання ва ўмовах Беларусі.

Будзем ездзіць на сітраэнах?

У сталіцы нашай паўночна-заходняй суседкі, Вільнюсе, адкрылася сумеснае літоўска-аўстрыйскае прадпрыемства, якое прадстаўляе інтарэсы агульнавядомай фірмы "Сітраэн": "Baltie Can Centen". Прадпрыемства прадае машыны амаль усіх класаў, ад малалітражак да аўтобусаў. Кошт у адпаведнасці 7,8 да 23,5 тысяч даляраў. Усё гэта мае непасрэднае дачыненне і да нас, бо на Беларусі, як і ў астатніх краінах Балтыі, сумеснае прадпрыемства плануе адкрыць свае фірмы.

Пашпарт, яшчэ пашпарт

Сёння, у час даволі моцнай міграцыі працоўнай сілы, фіны стварылі яшчэ адзін пашпарт — працоўны. Нешта накшталт працоўнай кніжкі, дзе фіксуюцца, акрамя традыцыйных, яшчэ і даныя аб белых месцах працы, рэкамендацыі і іншае. Такі пашпарт вельмі зручны, калі вы шукаеце работу за межамі сваёй краіны. Пакуль міжнародны цэнтр працоўных пашпартоў знаходзіцца толькі ў Фінляндыі. Аднак такі ж цэнтр стварае Германія, і нават Эстонія лічыць мэтазгодным укараніць новыя пашпарты. Да таго ж, у адрозненне ад традыцыйнага, працоўны пашпарт будзе выдавацца бясплатна.

Плата за дарунак

Дарункі прыроды ў гэтым годзе дастануцца зборшчыкам не зусім дарам. У прыватнасці, гэта тычыцца лясоў Варэнскага лясніцтва і Дзукійскага нацыянальнага парку Літвы, што знаходзяцца на мяжы з Беларуссю. Гэтым летам аматары паласавацца суніцамі або рагу з лісічак, павінны будуць набыць разавыя білеты або адпаведныя ліцэнзіі на цэлы сезон. Кошт у адпаведнасці складае 1 і 10 літаў, у пераліку на даляры — недзе 50 цэнтаў і 2,5. Каб пазбегнуць штрафу, падобныя білеты трэба набыць не толькі гасцям, але і мясцовым жыхарам.

ЭКАНОМІКА

Як зрабіць з папяровых тыграў папяровых мільянераў?

□ Яўхім ІВАНОВІЧ

Усе мы, грамадзяне, успрынялі імянную чэкавую прыватызацыю "Маёмасць" як гістарычную падзею, якая зробіць працаўнікоў гаспадарамі–уласнікамі, вызваліць хворую эканоміку з палону адміністрацыйна–каманднага кіраўніцтва, зробіць яе дынамічнай і эфектыўнай. Інакш кажучы, адбудзецца тое рэфарміраванне гаспадарання, пра якое да гэтага вяліся толькі бясплатныя размовы. Урэшце, з'явілася надзея, што спыніцца спад вытворчасці, перастане галапіраваць інфляцыя, пачнецца паступовая ліквідацыя дэфіцытаў. Можна толькі шкадаваць, чаму гэты працэс не распачаўся раней — мо ўжо выходзілі б з крызіснай ямы.

Але гэта ў марах, на словах, як бы мовіць, у тэорыі. А як на справе, у рэчаіснасці?

...Не так даўно ўвагу гледачоў прыцягнула тэлеперадача, якая была прысвечана чэкавай прыватызацыі "Маёмасць", і праводзілася ў форме "круглага стала". У ёй прымалі ўдзел і прадстаўнікі рэспубліканскага ведамства, якое нясе адказнасць за прыватызацыю. Тэлегледачы цікавіліся, якія дакументы патрабуюцца для атрымання чэкаў, хто на іх мае права, які будзе парадак іх выдачы і г.д., і т.п. Сярод аналагічных пытанняў былі і іншага накірунку. Напрыклад, адзін тэлеглядач запытаўся:

— Скажыце, калі ласка, які ўплыў акажуць імянныя чэкі на вытворчасць, на тое ці іншае прадпрыемства, у якое яны будуць укладзены?

— Аніякі, — не задумваючыся, адказала кампетэнтная прадстаўніца. — Каб прадпрыемства, скажам, магло расшырыць сваю вытворчасць, удасканаліць яе, — працягвала яна, — патрабуюцца грашовыя сродкі. А чэкі такой якасцю не валодаюць...

Навошта ж такая гульня ў паперы? — хацелася ўсклікнуць. Але далей з размовы па іншых пытаннях тэлегледачоў можна было зразумець, што чэкі, якія будуць укладзены ў тое ці іншае прадпрыемства, будуць заменены на акцыі. А гэта, як вядома, ужо каштоўныя паперы, на якія могуць выплачвацца дывідэнды.

Як быццам, усё нармальна. Аднак узнікае пытанне: адкуль у таго прадпрыемства раптам знойдуцца грашовыя сродкі, каб выплачваць дывідэнды? Хіба замена адных пустых паперак на такія ж незабяспечаныя іншыя можа ўтварыць якую-небудзь рэальную каштоўнасць? Здаецца, такога цуда яшчэ не адбывалася ў прыродзе. Іншая справа, каб гэта прадпрыемства хто выкупіў за рэальныя грошы, і яно стала самастойным і незалежным, стаў кіраваць ім гаспадар-уласнік або калектыў. Без гэтага прадпрыемства па-ранейшаму будзе знаходзіцца ў руках адміністрацыйна-каманднага кіраўніцтва, якое па-ранейшаму будзе душыць усялякую ініцыятыву і прадпрымальнасць. Адкуль жа, у такім выпадку, возьмуцца тыя лішнія сродкі для выплаты дывідэндаў на замененыя чэкі, якія нічога не далі прадпрыемству, акрамя лішніх клопатаў.

Застаецца незразумелым, у чым жа заключаецца тая рухаючая сіла чэкавай прыватызацыі, якая заклікана зрабіць рэвалюцыю ў нашай застыўшай адміністрацыйна-каманднай эканоміцы, перабудаваць яе на прыватную аснову, развязаць вытворчую ініцыятыву? Чамусьці кансультанты і розныя тлумачальнікі пра гэта не дужа распаўсюджваюцца. Складваецца ўражанне: ці ім няма чаго сказаць на гэты конт, ці наўмысна цямняць.

Як тут не ўспомніць тых эканамістаў і палітыкаў, якія лічаць, што чэкавая прыватызацыя, у якой бы форме яна не праводзілася, усяго толькі чарговы наменклатурны падман, ілюзія.

Між іншым у адной публікацыі "Літаратурнай газеты" сцвярджаецца, што сацыялістычную ўласнасць нельга зрабіць прыватнай, бо ўласнасць — тое, што чалавек збірае, узводзіць сам, па свайму жаданню. А ўсё сумеснае стваралася не для чалавека, а для дзяржавы, з-пад палкі, на касцях, і яму не ўласцівыя якасці прыватнай уласнасці, яно ўсё рухне, пойдзе прахам. З гэтага робіцца вывад: з той прыватызацыі, якая ў нас праводзіцца, нічога не выйдзе. Што б ні рабілі, усё будзе працаваць у тым рэжыме, у якім яно нарадзілася, будзе расцягвацца і раскрадацца...

Ці не праўда, цікавае разважанне?

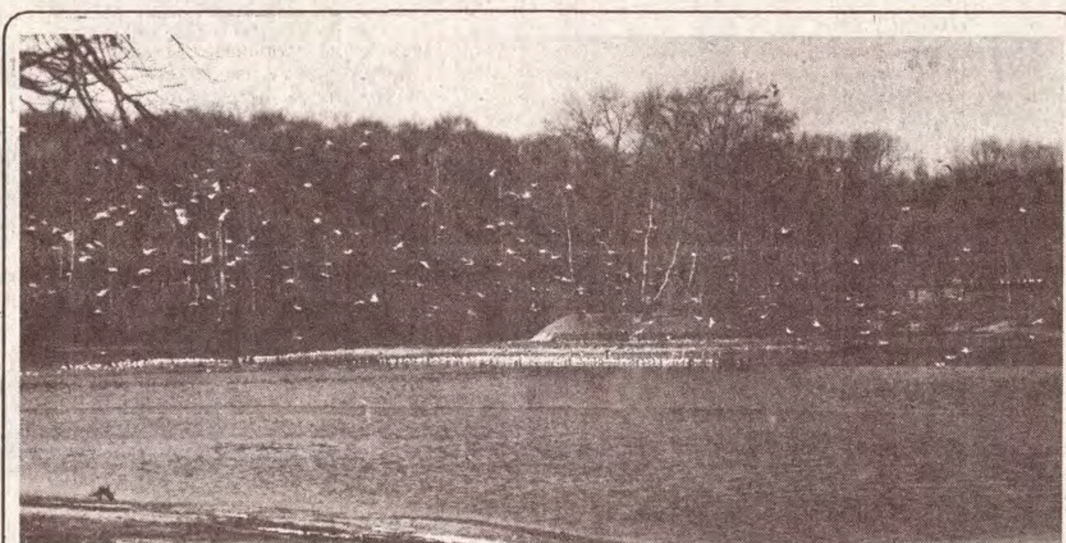
Так гэта ці не — цяжка сказаць. Але ў нашага ўсходняга суседа, дзе, па заяве бацькі чэкавай прыватызацыі Чубайса, гэта кампанія ў асноўным завяршылася, нешта прыкметных зрухаў у вытворчасці не назіраецца. Спад яе па-ранейшаму працягваецца. Як паведамляюць сродкі масавай інфармацыі, за першы квартал бягучага года вытворчасць не толькі не павысілася, але ў параўнанні з адпаведным кварталам мінулага года знізілася.

Узнікае пытанне: для чаго ў поце твару мы бегаем па розных канторах, пішам заявы, стаім у чэргах, каб атрымаць адказы і даведкі, пакутуем самі і пакутуюць тыя, хто нас абслугоўвае?

Усе абураліся папяратворчасцю, работай на халастым ходу, імітацыяй яе ва ўмовах адміністрацыйна-каманднай сістэмы. Далібог, сёння ў чым-у чым, а ў гэтым, бадай, мы абагналі нашых папярэднікаў. І тут нічога дзіўнага.

Вось і атрымліваецца: раней нас называлі папяровымі тыграмі, а сёння становімся папяровымі мільянерамі. Незаконная "прыхватызацыя" можа толькі насміхацца над сваёй сястрой — законнай прыватызацыяй.

Фота Жанны МАЁРАВАЙ.

ЧЭРВЕНЬ

Літаратурны каляндар

1. Серада.

МІЖНАРОДНЫ ДЗЕНЬ АБАРОНЫ ДЗЯЦЕЙ

5. Нядзеля.

СУСВЕТНЫ ДЗЕНЬ АХОВЫ НАВАКОЛЬНАГА АСЯРОДДЗЯ

7. Аўторак.

200 гадоў з дня нараджэння П.Я.Чаадаева (1794–1856), рускага мысліцеля, сябра А.С.Пушкіна.

8. Серада.

1924–1933 – выходзіў часопіс гумару і сатыры "Авадзень". 60 гадоў назад (8–14 чэрвеня 1934 г.) адбыўся І Усебеларускі з'езд пісьменнікаў.

9. Чацвер.

Узнясенне (Ушэсце).

10. Пятніца.

1564 – у Бярэсці выдадзены адзін з першых друкаваных свецкіх твораў у Беларусі – "Размова паляка з ліцвінам".

75 гадоў з дня нараджэння (1919) А.С.Дзеружынскага, беларускага паэта.

12. Нядзеля.

60 гадоў з дня нараджэння (1934) А.С.Яскевіча, беларускага літаратуразнаўца, крытыка.

16. Чацвер.

160 гадоў з дня нараджэння А.К.Ельскага (1834–1916), беларускага пісьменніка, гісторыка, этнографа, краязнаўца, публіцыста.

17. Пятніца.

130 гадоў з дня нараджэння А.А.Шахматава (1864–1920), рускага мовазнаўца, які запісваў беларускі фальклор.

19. Нядзеля.

70 гадоў з дня нараджэння (1924) В.У.Быкава, народнага пісьменніка Беларусі.

З кнігі публіцыстыкі В.Быкава "НА КРЫЖАХ"

Беларусы – мабыць, адна з самых няшчасных нацый Еўропы. Не зважаючы на ўсе нашы зусім неблагія, Богам дадзеныя чалавечыя якасці, мы дагэтуль не маем таго, чаго варта мець кожная нацыя свету, для чаго, па сутнасці, яна і існуе пад небам. І ўсё таму, што з нейкага капрызу гісторыі мы ўпусцілі свой нацыянальны цягнік і апынуліся ў ролі вечных паязджан, пазбаўленых прыстойнага лёсу, здатнага прытулку дзяржаўнасці. Можа, толькі цяпер гісторыя дае нам пэўны і надта сумніцельны шанц, і ўсё залежыць ад таго, ці пакарыстаемся мы ім.

Ці ён у каторы раз выслізне з нашых няўмелых рук...

Зноў, як і заўжды, найбольш спадзяванні на нашу мову, гэты галоўны нацыянальны набытак, наша гістарычнае апірышча. Нездарма яе так вынішчалі ў стагоддзях – забаранялі, аплёўвалі адвучвалі ад яе цэлыя пакаленні – у імперыі патрэбна была адна, унітарная мова. Але калі мы, нацыянальна панішчаныя, класава раз'яднаныя, спаскуджаныя шматгадовай маной, нешта ўсё ж значым у сусветнай суполцы народаў, дык найперш праз гэтую нашу мову. Без яе ад нас не засталося б і следу, як не засталося яго ад колішніх тутэйшых ятвягаў. Мова верна служыла народу ў добры і благі час, ратавала яго існаванне і ніколі не здраджвала яму.

21. Аўторак.

130 гадоў з дня нараджэння А.К.Сержпутоўскага (1864–1940), беларускага этнографа і фалькларыста.

60 гадоў з дня нараджэння В.К.Хаўратовіча (1934-1991), беларускага паэта.

22. Серада.

1941 – пачатак Вялікай Айчыннай вайны.

75 гадоў з дня нараджэння (1919) І.І.Сіняўскага, беларускага пісьменніка.

24. Пятніца.

30 гадоў назад (1964) у вёсцы Цімкавічы Капыльскага раёна адкрыты народны музей Кузьмы Чорнага.

26. Нядзеля.

75 гадоў з дня нараджэння (1919) П.І.Гарэцкага, украінскага паэта, перакладчыка беларускай літаратуры.

27. Панядзелак.

85 гадоў з дня нараджэння Сяргея Знаёмага (сапр. С.З.Клопаў; 1909–1937), беларускага пісьменніка.

60 гадоў з дня нараджэння (1934) В.Ф.Карамазава, беларускага пісьменніка.

Каляндар "Родны край" 1994 г.

ПАМЯЦЬ

Калабок

Даўно гэта было. У вайну . Нашую вёску занялі фашысты. Тры з іх пасяліліся ў нашай хаце. А нас прымусілі жыць у сенцах. Мы — гэта маці, мая сястра і я, пяцігадовы. Каб неяк супакоіць нас, маці кожны вечар расказвала нам казкі. Тады забывалася пра голад і пра тое, што мы жывём у цесных сенцах.

— Жылі-былі дзед з бабуляй,— ціха апавядала маці. —Вось і просіць дзед:"Спячы мне, старая, калабок". А бабуля кажа:"Ды з чаго спячы? Мукі ж няма". "Эх,старая,— уздыхае дзядуля.— Па свірну паскрабі, па сусеку падмяці — вось і набярэцца...

Маці змоўкла, прыклала да вачэй ражок хусткі, выцерла слёзы і раптам нам кажа:

— А хочаце, спяку вам калабок. У нас яшчэ крыху мукі ёсць. І не доўга думаючы ўзялася за справу. Выпаліла печ, замясіла шэрую муку, знайшла апошнюю шклянку масла і хутка запахла печаным. Маці выцягнула калабок с печы. І тут нечакана ў дзверы зазірнуў салдат у зялёным адзенні. Весела гаркнуў і зарагатаў:

— Маці, есці давай!

Ступіў у сенцы схапіў тоўстымі пальцамі калабок, але раптам адхапіў руку назад — гарачы. Не даўся калабок чужынцу.

Маці паклала яго, каб астыў, на падаконнік ля расчыненага акна.

Сцямнела. У хаце моцна зацягнулі песню чужыя галасы.

— Мама, — спытаў я перад сном, — а наш калабок нікуды не збяжыць? — І зірнуў на падаконнік — там ужо не было калабка. "Збег",— вырашыў я.

Нарэшце прыйшла вясна сорак чацвёртага года. Наша армія вярнулася ў вёску.

— Хутчэй, хутчэй сюды!— кліча раптам сястра.

Яна смяецца і пляскае ў ладкі.

Мы з маці ўвайшлі ў сенцы са двара і ўбачылі на падаконніку...калабок.

— Вярнуўся!— радавалася сястра.

Яна схапіла яго ў рукі і пацалавала.

— Ды што ж гэта такое?— здзівілася маці.

Я таксама не ведаў, што і падумаць. Не мог жа ён, выпечаны ў нашай печы, на самай справе ажыць, як у казцы і вандраваць недзе тры гады?

І тут у дзверы пастукалі. Я пабег адчыняць. На парозе стаяў наш салдат.

— Дзень добры!— сказаў ён басам.— Прыйшоў вам падзякаваць. Гэта вы ўлетку сорак першага выпеклі калабок і паклалі яго вунь на той падаконнік?

І ён нам расказаў такую гісторыю:

— У тое лета мы адступалі. У баі загінулі ўсе мае таварышы. Апошні памёр на маіх руках. Я сам быў паранены. Да лініі фронта далёка, вакол немцы, а я брыду ўсё, хаваючыся ў лесе ад іх, а ў роце ўжо некалькі дзён ні макавага зерня. Думаю, калі не дастану хоць кавалка хлеба, не дайду да сваіх. І тут бачу — вёска. Калі сцямнела, падкраўся да апошняй хаты: там немцы рагочуць, песні спяваюць. І раптам я пачуў пах гарачага хлеба! Падпоўз — на падаконніку хлеб ляжыць. Схапіў,— і хутчэй у лес. Потым прыгледзеўся — ды гэта ж калабок! Думаю, фашысты яго выпечы не маглі. Значыцца, у сваіх узяў. Сумленне мяне заела. І пакляўся там, у лесе: калі застануся жывы і вярнуся ў гэтыя мясціны, гонячы назад фашыстаў — аддам пазычаны калабок. Бо ён выратаваў маё жыццё... І гэты калабок, які я вярнуў вам, выпек наш палкавы кухар.

— Не можа гэтага быць! Гэта маці яго выпекла!— запярэчыла раптам сястра і прыхінула калабок да грудзей.— Ён ад фашыстаў збег, а цяпер вярнуўся дамоў.

— Ну што ж, няхай будзе так,— усміхнуўся салдат.

Між іншым, у маёй сястры і па сённяшні дзень ляжыць гэты высахлы калабок — памяць ваенных гадоў.

НАВІНЫ АД ГАЎДЭАМУСА

Мара мая – БДЭУ

Апошні школьны званок абвясціў пра пачатак суровых выпрабаванняў, што чакаюць некаторых выпускнікоў, якія цвёрда вырашылі не абмяжоўвацца набытай сярэдняй адукацыяй. З мэтай высветліць, якім бачаць сябе ў марах будучыя абітурыенты, мы правялі невялікае экспрэс-апытанне ў некаторых мінскіх школах,– а менавіта ў 41-й, 51-й і 140-й СШ. Вынікі нас не здзівілі: тэндэнцыя мінулых гадоў захоўваецца – двое з кожных трох апытаных збіраюцца паступаць у легендарны Наргас, цяперашні Беларускі дзяржаўны эканамічны універсітэт. Нібыта самы моцны электрамагніт, цягне ён да сябе ўчарашніх школьнікаў і школьніц. Абумоўліваюць свой выбар адзінаццацікласнікі вось такім чынам:

– Пасля школы збіраюся толькі ў Наргас. Мама ў мяне юрыст, але мае дачыненне і да эканомікі. Нядаўна яна стварыла ўласную фірму і вельмі задаволена. Таму я добра ўяўляю сваю будучыню.

– Калі паступаць – дык у БДЭУ... Ці ведаю я, што эканоміка – марудная штука? Безумоўна, але гэта не спыняе. Лепей пяць гадоў памурыжыцца, затое потым жыць,як "белы" чалавек.

– І я – у эканамічны. Бо перакананы, што за эканамістамі – будучыня, тым больш, што пасля заканчэння ВНУ мяркую знайсці даходную справу...

Такімі былі найбольш характэрныя адказы. Менш за ўсё цяперашняе пакаленне жадае быць падобным да анекдатычнага савецкага інтэлігента – хударлявага маладога чалавека ў акулярах, з аб'ёмістым дыпламатам і маленькай зарплатай. Зараз амбіцыі маладых значна падраслі. Зусім як у той песні: "Машына будзе, будзе дача і будзе відэа ў нас".

Здаецца, сёлета БДЭУ ўбачыць такі натоўп жадаючых "пагрызці" эканамічны "граніт", што пазайздросцілі б нават Сарбона і Оксфард.

Сяргей МАКАРАНКА, Аляксандр ВАРАНЕЦКІ, студэнты журфака.

ПАШТОВАЯ СКРЫНКА

Загадкавы трохвугольнік

Што такое душа — дакладна ніхто не ведае. Але затое ўсім вядома, што яна ёсць і, мала таго, з'яўляецца неад'емнай часткай чалавечай натуры, часткай, якая вызначае асобу чалавека. Душа жывая, і ў народзе пра яе гавораць, як пра жывую: душа пакутуе, плача, але душа і цяплее, спявае, радуецца, хоць іншы раз яна чарсцвее, і халадзее. Душа жыве ў чалавеку, але ў адрозненне ад цела, якому патрэбна ежа, розуму, якому патрэбны веды, чалавечая душа патрабуе эмоцый, пачуццяў, перажыванняў. І чым святлейшыя, чысцейшыя гэтыя эмоцыі, пачуцці і перажыванні, тым лепшы, дабрэйшы чалавек. Але самі разважце, якія эмоцыі ў чалавека выклікае сучаснае жыццё? Ды ніякіх, а калі эмоцыі ўзнікаюць, то не лепшыя. Таму душа галадае і патрабуе ад чалавека свайго. А прырода не пераносіць пустаты, і душэўная пустата пачынае запаўняцца чым папала: рэлігійным фанатызмам, гарэлкай, наркотыкамі, "цяжкай" музыкай і іншымі рэчамі, якія выклікаюць у чалавека вострыя адчуванні. Душа памірае, з'яўляюцца сапраўдныя "мёртвыя душы". Грамадства дэградзіруе і істэрычна шукае выйсце, шукае ідэалы, на якія яму [illegible] бе, яно лянуецца развіваць сябе. Таму зараз не ў лепшым стане аказалася мастацтва, якое замяніла парнаграфія, крывавыя баевікі і ўсё астатняе, што ад беднасці душэўнага і разумовага свету. Мякка кажучы, не ў лепшым стане і прырода, якая вызначае людзей і аказвае на нас вялікі ўплыў. Проста трэба не забываць, што мы ў першую чаргу людзі, "чалавекі" і таму ў адказе за ўсё, што знаходзіцца ў нашай уладзе. Шкада толькі, што поўнай улады над сабой мы пакуль што не маем. І галоўная прычына гэтага, па-мойму, тоіцца ў няведанні саміх сябе. Чалавецтва пачало старанна вывучаць навакольнае асяроддзе, але гэта вывучэнне бясконцае, як і бясконцая прырода. Чалавек з'яўляецца часцінкай гэтай прыроды і не горшай, таму ён дастойны шматграннага даследавання. Першымі ў гэтым плане праявілі сябе пісьменнікі, якія сканцэнтравалі ў сваіх творах усё духоўнае багацце чалавецтва, яго мудрасць. Але сапраўднага поспеху ў чалавеказнаўстве можна дасягнуць толькі ў комплексным даследаванні, аб'яднаўшы ў адзінае вывучэнне фізіялогію, разумовую дзейнасць і духоўны свет. Разгадка чалавека менавіта ва ўзаемадзеянні гэтых трох складаючых яго кампанентаў: цела, душы і розуму. Загадкавы трохвугольнік павінен аб'яднаць вучоных розных сфер: псіхолагаў, псіхатэрапеўтаў, фізіёлагаў, філосафаў і іншых.

Не сёння і не заўтра, а праз дзесяць, а можа і тысячу гадоў, я ўпэўнены, чалавеказнаўства стане на ўзровень такіх навук, як [illegible]

Сяргей МАЛАДЦОЎ.

Сто артыкулаў

ГЕАПАЛІТЫКА І

□ Мікола КУЗНЯЦОЎ

Духоўнае жыццё беларускага народа бярэ свой жыватворны пачатак у старажытных вяках. М.А.Бярдзяеў, вядомы рускі філосаф, гісторык і публіцыст, пісаў: "Няшчасны лёс народа, які не любіць сваю гісторыю і хоча пачаць яе спачатку". Беларускаму народу ёсць чым ганарыцца ў сваёй гісторыі, яму не трэба пачынаць яе нанава, неабходна толькі каб яна загаварыла мовай продкаў, расказала пра багатыя духоўныя, культурныя каштоўнасці, створаныя за сваё больш чым тысячагадовае стваральнае жыццё.

Беларусь не атрымала ў спадчыну каштоўных набыткаў антычнасці, яна ўвабрала эстэтычныя багацці славянскай Русі, Польшчы, дасягненні іншых народаў свету. Пра дастаткова высокі ўзровень культуры беларусаў гавораць археалагічныя знаходкі, а таксама шматлікія прадметы матэрыяльнай культуры, дайшоўшыя да нас помнікі пісьменнасці, легенды і паданні часоў, калі ўсходнія славяне крывічы, дрыгавічы да радзімічы выдзеліліся з Кіеўскай Русі, паступова сфарміраваліся ў самастойныя этнасы — беларусаў, рускіх, украінцаў. Полацкае, Мінскае, Тураўскае і іншыя княствы, займаючы выгаднае геапалітычнае становішча, мелі адметныя магчымасці для гандлю [illegible]

Лепшыя сведкі гэтага — творы, што дайшлі да нас, пра якія мы ведаем з гістарычных крыніц. Пачуццё гонару выклікае ў нас зроблены Лазарам Богшам у 1161 г. напрастольны крыж, багата аздоблены золатам, дыяментамі, арнаментальнымі выявамі і эмалевымі абразкамі.

У 1044—1066 гг. у Полацку быў пабудаваны трэці з вядомых Сафійскіх сабораў пасля Кіеўскага і Наўгародскага.

Полацк з ягонымі цэрквамі і манастырамі ўяўляў сабой і цэнтр кніжнай навукі. Тут пісалі летапісы, у адным з якіх гаворыцца, што полацкі князь Ізяслаў (памёр у 1001 г.) "прилежаша прочтению" кніг.

Высокую духоўнасць чэрпала з кніг і княжацкая дачка Прадслава, пазней Ефрасіння Полацкая. Яна чытала працы Платона, Арыстоцеля, кнігі візантыйскія і рымскія. З "Жыцці Ефрасінні Полацкай" даведваемся, што княжна і сама перапісвала і распаўсюджвала царкоўныя кнігі, адкрыла іканапісную майстэрню, навучала дзяцей грамаце.

Прыняцце Руссю хрысціянства спрыяла ўдзельнаму сепаратызму князёў, іх дынастычнаму княжанню. Удзельная княжацкая адасобленасць была выкарыстана царквою для ўмацавання свайго панавання. Ва ўсобіцах разлажылася Кіеўская Русь, дзе толькі за 30 гадоў (1146—1176 гг.) [illegible] княстве епіскапам Кірылам Тураўскім, "златоустом, паче всех воссиявших на Руси". Красамоўным сведчаннем адзінай калыскі славянскіх народаў, узаемадзеяння іх палітычнага і культурнага жыцця, увасабленнем геапалітычнага ўплыву з'яўляюцца гарады Кіеў, Полацк, Ноўгарад, Тураў, Смаленск, Пінск, Пскоў, Віцебск...

Эстэтычныя традыцыі беларусаў, узрошчаныя ў адзінай сям'і, атрымалі далейшае развіццё ўжо ў новых геапалітычных умовах шматвекавога адрыву ад Русі, занятай у гэты перыяд знясільваючай яе барацьбой супраць азіяцкіх заваёўнікаў.

Страціўшы ў міжусобіцах сваю інтэграцыйную сілу, Русь не магла супрацьстаяць складванню новых геапалітычных памкненняў літоўцаў, адасобленых усходнеславянскіх княстваў, якія аб'ядналіся ў поліэтнічную, але пераважна ўсходнеславянскую, дзяржаву — Вялікае княства Літоўскае, Рускае і Жамойцкае ці для кароткасці, ВКЛ.

Магутны кангламерат народаў паспяхова супрацьстаяў германскім заваёўнікам з захаду і не даваў распаўсюджвацца варажнечым памкненням магутных качэўнікаў Залатой Арды з усходу. Геапалітычны фактар арыентацыі славянскага насельніцтва ВКЛ на Маскву, якое складала 9/10 усіх жыхароў княства (паводле даследаванняў Ф.М.Шабульдо), адыграў станоўчую ролю ў кансалідацыі і фарміраванні белару- [illegible]

Геапалітычнае становішча ВКЛ у гэты час вызначаецца сацыяльна-эканамічнай стабільнасцю. Станоўчую ролю тут адыграла наданне пэўным гарадам Магдэбургскага права, аслабленне ўмяшання царквы ў свецкія справы дзяржавы.

Грунтоўны ўплыў аказаў еўрапейскі Рэнесанс. Італьянскае адраджэнне чалавечага ў чалавеку падштурхнула адкрыццё пры манастырах, дварах багатых феадалаў школ, абумовіла развіццё граматыкі, філасофіі, арыфметыкі, музыкі.

Накшталт Дантэ і Пятраркі ў Італіі развіццю беларускай нацыянальнай культуры багата паспрыяў Францыск Скарына. Ён першы ў беларускай грамадскай думцы сфармуляваў канцэпцыю "прыроднага права", лічачы, што ў яго аснову пакладзены прынцыпы чалавечай маралі. Яны напісаны богам у сэрцы кожнага чалавека, гэта дае яму магчымасць адрозніваць дабро і зло: "то рабі ўсім, што самому прыемна ад другіх, і таго не рабі другім, чаго сам не хочаш ад другіх мець". У гэтым палажэнні ёсць і думка аб грамадскім дагаворы. Скарына лічыў правы чалавека падсацыяльным інстытутам, асновай сацыяльнай гармоніі. Парушэнне законнасці, правасуддзя вядзе да парушэння грамадскай згоды, адзінства, "класавага міру" ў грамадстве. Палітычны ідэал у Скарыны — асветная манархія. Канцэптуальны прынцып яго сацыяльна-палітычнага ву- [illegible]

Феадалы, шляхта, клапоцячыся пра сваю карысць, падкормліваемыя польскімі ўладамі, паступова, амаль цалкам, адракліся ад праваслаўя, роднай беларускай мовы і звычаяў продкаў. У той жа час абагачаючыся моўнымі, эстэтычнымі традыцыямі польскай культуры, пісьменнікі, дзеячы мастацтва, у сваю чаргу стварылі на польскай мове адметныя творы, паклаўшы ў іх аснову старонкі з жыцця беларускага народа. Найбольшы адмоўны ўплыў на адукацыю і культуру аказалі каталіцкія вучылішчы, што адкрыліся ў 10 гарадах ВКЛ. Праваслаўныя, так званыя брацкія школы праследаваліся. Тым з большай удзячнасцю мы сёння павінны ўзгадаць падзвіжніцтва Васіля Цяпінскага, Стэфана і Лаўрэнція Зізаніяў, Лявонція Карповіча, Фамы Іяўлевіча, што неслі асветніцтва да людзей, абуджалі адметнае беларускае ў паўсядзённым жыцці.

Выдатным педагогам, выкладчыкам Полацкай брацкай школы праявіў сябе Сімяон Полацкі, які напісаў у гэты час філасофскага гучання творы. Празорлівец, ён прадказаў нараджэнне Пятра І, што той будзе насіць гэта імя, стане вялікім рэфарматарам Расіі.

У 1529, 1566, 1588 гг. былі распрацаваны і дзейнічалі ў якасці дзяржаўных прававых дакументаў тры Статуты ВКЛ. Напісаныя на беларускай мове, яны ўяўлялі сабой выдатныя помнікі юрыдычнай думкі і прававой культу- [illegible]

ДЗЕВЯТАЕ НЕБА

А Англія і Францыя – супраць!..

Безвынікова прайшла сустрэча міністраў атамнай энергетыкі краін Еўрапейскага Саюза.

Некаторыя дзяржавы прапанавалі стварыць спецыяльную структуру па праверцы ядзернай бяспекі атамных электрастанцый. Аднак Англія і Францыя не падтрымалі гэтай прапановы.

Не дапамога, а праца

Дэманстрацыя беспрацоўных сельскагаспадарчых рабочых перакрыла рух у аэрапорце Севільі.

Дэманстранты крытыкавалі нядзольнасць кіруючага кабінета правесці рэформу ў сельскагаспадарчым сектары. Дэманстрацыя прайшла пад лозунгам "Нам патрэбна не дапамога па беспрацоўю, а праца".

Упершыню – разам

Канферэнцыя па пытаннях стабільнасці і бяспекі ў Еўропе пачалася ў Парыжы.

Упершыню міністры замежных спраў з Заходняй і Усходняй Еўропы сабраліся разам.

Не жадаюць умешвацца...

Генеральны сакратар ААН Бутрас Галі рэзка пакрытыкаваў бяздзейнасць краін — удзельніц ААН у адносінах да канфлікту ў Руандзе.

З усіх еўрапейскіх дзяржаў толькі Італія выказала гатоўнасць паслаць свае міратворчыя сілы ў гэтую афрыканскую краіну.

Новы праект Ж.Дэпардзье

У французскай кіназоркі Жерара Дэпардзье – новы праект. У снежні ля Сан-Францыска ён будзе здымаць свой новы фільм — камедыю.

Паставіць яе Нік Касаветас, сын легендарнага амерыканскага рэжысёра Джона Касаветаса. Дэпардзье здымецца ў ролі вадзіцеля грузавіка.

Ахвяра правасуддзя?

Поп-зорка Джордж Майкл можа стаць ахвярай маруднай работы англійскай сістэмы правасуддзя.

Ён спадзяваўся пачуць вынікі свайго шматмільённага іску да кампаніі "Соні" да канца мінулага тыдня, але члены суда адыходзяць у адпачынак да канца чэрвеня. Таму Джордж Майкл будзе вымушаны чакаць рашэння суда наконт таго, скасаваны ці не кантракт з ім гэтай сусветна вядомай фірмай.

Ноч 100 гітар

26 чэрвеня на лонданскім стадыёне "Уэмблі" самыя вядомыя рок-гітарысты свету атрымаюць узнагароды "Жывая Легенда" ў час правядзення канцэрта "Ноч 100 гітар".

Канцэрт зорак арганізаваны з нагоды святкавання ўкладу гітар Гібсана ў свет музыкі, а сам Гібсан будзе ўручаць узнагароды. Сярод удзельнікаў канцэрта Лес Пол (вынаходнік электрагітары), Джо Перы ("Аэрасміт"), Джымі Пейдж ("Лед Зэпелін"), Слэш ("Ганз'н' Роўзіз"), Ангус Янг ("AC/DC"), Бі Бі Кінг і Чак Беры.

ПАВЕДАМЛЕННІ, АТРЫМАНЫЯ ПА КАНАЛАХ СПАДАРОЖНІКАВАЙ СУВЯЗІ "ЧЫРВОНАЙ ЗМЕНЫ"

ЁСЦЬ ПЫТАННЕ!

Рубрыку вядзе Святлана КУЛІКОВА
тэл. 68-29-26

Як набыць кватэру за мяжой

"Хачу набыць кватэру за мяжой. Падкажыце, куды трэба звяртацца, які парадак афармлення і колькі гэта будзе каштаваць.
А.СВІРКУНОЎ, г.Нясвіж".

Калі ў вас няма "крутненькага" рахунку, скажам, у банках Манака ці Швейцарыі, то ажыццявіць сваю мару вам будзе дастаткова складана. Але магчыма. Справа ў тым, што нарматыўная база, якая рэгламентуе парадак набыцця нерухомасці за мяжой, у Мінску пакуль адсутнічае. Аднак фірмы, якія гатовы прапанаваць сваім кліентам кватэры, катэджы, дамы, бунгала, знайсці ў [illegible] у любыя месцы зялёнага шара, у нас ужо ёсць. Папярэджваем, вы рызыкуеце, а поспех будзе шмат у чым залежаць ад вашай кемлівасці.

Перш за ўсё, патрэбна знайсці фірму, якая займаецца падборам нерухомасці за мяжой. (Але будзьце асцярожнымі, [illegible]). За пасрэдніцкія паслугі яны бяруць, як правіла, 3-5 працэнтаў у залежнасці ад кошту пакупкі (такія міжнародныя расцэнкі). Там кліенту падбяруць варыянт, які яго задавальняе, і звядуць з замежным прадаўцом. [illegible]

І ў завяршэнне аб цэнах на нерухомасць. [illegible]

Кіпр: віла, жылая плошча 74 кв.м, сад 139 кв.м – 95 тыс.даляраў;

Мальта, бухта Св.Паўла: 3-спальныя кватэры 120 кв.м. – 36 тыс.даляраў; 72 кв.м – 28 тыс.даляраў;

ЗША, Хартфард: 4-пакаёвыя кватэры, уключаючы 2 спальні – 40-60 тыс.даляраў;

Канада, Вініпег: 3-пакаёвыя кватэры – 39 тыс.даляраў.

Завяшчаць ці падарыць?

"Жыву адна ў прыватызаванай кватэры. Абяцала яе завяшчаць свайму ўнуку. Зараз ён патрабуе, каб я яму гэту кватэру падарыла. Ці ёсць розніца паміж завяшчаннем і дарэннем кватэры і ў чым заключаецца гэта розніца?
В.МАЛІНОВІЧ, Капыльскі раён".

Розніца паміж завяшчаннем і дарэннем вельмі значная. Такім чынам, завяшчанне пачынае дзейнічаць толькі пасля вашай смерці, а да гэтага вы з'яўляецеся ўласнікам – поўнай гаспадыняй жылля, якое вам належыць. Калі ж вы аформіце дагавор дарэння ўнуку на сваю кватэру, то ўнук стане яе ўладальнікам адразу ж пасля афармлення дагавора дарэння натарыяльнай канторы. Так што вы самі павінны вырашыць гэта пытанне і [illegible]

Піце смела малако – будзеце здаровы

"Ці можна дарослым піць малако? Кажуць, што яно ўсвойваецца толькі ў дзяцей да 7 гадоў.
Б.БАЎДЗЕЙ, г.Навагрудак".

Сапраўды, такая думка вельмі распаўсюджана. [illegible]

Мексіканскія стужкі для нашага гледача

"Розныя газеты публікуюць вынікі кінапракату ў ЗША і Еўропе. А ці ёсць свае чэмпіёны ў нас? Цікава, якія фільмы больш за ўсё збіралі гледачоў у гісторыі нашага пракату?
С.СЯМАШКА, г.Мінск".

Абсалютным чэмпіёнам айчыннага пракату мінулых гадоў стаў мексіканскі фільм "Ясеня" (аказваецца, у нашай публікі цікавасць да мексіканскіх стужак даўняя) – ён сабраў 91 мільён гледачоў. На другім месцы стаяць "Піраты XX стагоддзя" – 88 мільёнаў. Ненамнога адстае "Масква слязам не верыць" – 86 мільёнаў. І, ў рэшце, усім вядомы "Экіпаж" – яго паглядзелі 72 мільёны гледачоў.

Германскія гурманы

"Усім вядома, што нацыянальная ежа беларусаў – бульба. А якія стравы характэрны для народаў іншых еўрапейскіх краін, напрыклад, для Германіі.
А.ЗУБКО, г.Барысаў".

Рацыён харчавання еўрапейцаў вызначаўся некалі мясцовымі звычаямі. На поўначы любілі рыбу, у цэнтры кантынента аддавалі перавагу мясу, на поўдні елі многа гародніны. Развіццё гандлю і міграцыя насельніцтва пераблыталі густы і прывычкі. Вось чаму ў Германіі няма агульнанацыянальнай стравы. У Баварыі любяць белыя цялячыя сасіскі з салодкай гарчыцай, у Франконіі – запечанага карпа, у Швабіі – хатнюю лапшу і "маўльташэн" (нейкае падабенства пяльменяў), у рэйнскіх землях – вараную свіную нагу, у Саары – суп з улітак. Цяпер ва ўсёй Германіі аддаюць перавагу спагеці з кетчупам, лавашу і шашлыку.

ЭСТЭТЫЧНАЯ СТУДЫЯ

Станіслаў Дзьяканаў нарадзіўся і рос у Бранску, але апошнія 20 гадоў жыве і працуе ў Гомелі. Ён вядомы як майстар партрэта, пейзажа, сюжэтна-тэматычных карцін. Не адзін раз яго работы экспанаваліся на ўсесаюзных і замежных выставах, мастак удзельнічаў і ў Першым міжнародным пленэры, які адбыўся ў Магілёве.

Не так даўно Станіслаў Дзьяканаў адзначыў сваё 60-годдзе. Мастак яшчэ поўны сіл і натхнення. Гэтай вясной ён выканаў каля трыццаці пяці эцюдаў, якія з цягам часу стануць самастойнымі работамі.

Агляд самадзейных калектываў "Палескі карагод", прысвечаны 50-годдзю вызвалення Беларусі ад фашысцкіх захопнікаў, праходзіць на Брэстчыне. У Пінску, Баранавічах, абласным цэнтры паказалі сваё мастацтва спевакі і танцоры. У праграме пераважна фальклорныя творы, многія з якіх глядач убачыў упершыню. Іх захавала памяць народная.

Лепшыя калектывы прымуць удзел ў святкаванні 50-годдзя вызвалення Прыбужжа, якое адбудзецца ў пагранічным Брэсце.

■

ЖУРНАЛІСТ ДАСЛЕДУЕ ПРАБЛЕМУ

Пашкадуйце "зорак"

□ Алесь МЯСНІКОЎ, "ЧЗ"

Яшчэ ў далёкім 1960-м, калі тагачасны савецкі спорт зацвярджаў сябе на міжнароднай арэне, на Алімпійскіх гульнях у Рыме высокае майстэрства, настойлівасць і волю да перамогі прадэманстраваў мінскі гімнаст Мікалай Мілігула. Узнагародай за старанную і сумленную працу стаў яму тады сярэбраны медаль Алімпіяды за камандныя практыкаванні.

Праз дванаццаць гадоў на гімнастычным памосце заззялі "зоркі" новых выхаванцаў беларускай школы. Адразу тры хлопцы: Аляксандр Малееў, Мікалай Нядбальскі і Уладзімір Шчукін у напружанай спартыўнай канкурэнцыі з прадстаўнікамі іншых саюзных рэспублік атрымалі права абараняць гонар зборнай СССР на XX Алімпійскіх гульнях у Мюнхене. Яны таксама атрымалі сярэбраныя ўзнагароды.

А потым быў год 1992-гі, Алімпіяда ў Барселоне. Яна стала сапраўдным трыумфам мінскага гімнаста Віталя Шчэрбы, які, як вядома, заваяваў адразу шэсць (!) залатых алімпійскіх медалёў.

...Тры пакаленні гімнастаў, тры сапраўдныя эпохі ў вялікім спорце. А дзе ж яны сёння, нашы "зоркі" самай першай велічыні? Як склаўся іхні лёс далей?

Сёння яны далёка ад Беларусі. А калі больш дакладна — яны за акіянам. Мікалай Мілігула і Мікалай Нядбальскі працуюць па кантрактах у гімнастычных клубах Злучаных Штатаў Амерыкі, а Віталь Шчэрба разам з іншымі спартсменамі былога Саюза ССР рэгулярна выступае ў амерыканскіх гарадах. Карацей кажучы, робяць яны сваю справу, атрымліваючы за гэта грошы, натуральна ж, у далярах.

У Злучаных Штатах сёння не толькі яны. Там стала жывуць і працуюць (прычым, ужо не першы год) наша непаўторная "зорка" Вольга Корбут, вядомыя ў недалёкім мінулым спецыялісты па спартыўнай гімнастыцы Людміла Папковіч, Аляксей і Жанна Кудры. Ёсць і прадстаўнікі іншых відаў спорту (паводле звестак Дзяржаўнага камітэта Беларусі па фізічнай культуры і спорту, іх больш як дваццаць), таксама занятыя сваёй справай... Больш таго, амерыканцы не супраць "закупіць" яшчэ 10—20 спецыялістаў. І не толькі ў ЗША назіраецца такі малюнак. З вялікай радасцю і ахвотай гатовы прыняць нашых трэнераў у Германіі і Бельгіі, Швейцарыі і Фінляндыі, нават — у Індыі...

У апошнюю з названых краін зусім нядаўна падаўся алімпійскі чэмпіён 1980 года, неаднаразовы чэмпіён свету штангіст Леанід Тараненка. Без малога дваццаць гадоў верай і праўдай служыў ён вялікаму спорту былога Саюза ССР, а, значыць, і нашай рэспубліцы. Тараненка быў узорам, сапраўдным эталонам для іншых спартсменаў. Але... Колькі траўмаў і хвароб перанёс ён прама на памосце! У 38 гадоў (!) адчуў і зразумеў: хопіць! Гэтае рашэнне Леаніда стала вялікай нечаканасцю для... кіраўнікоў беларускага спорту. Маўляў, а можа яшчэ павыступаў бы?! Не пацікавіліся ні здароўем, ні маральным станам суператлета. Больш таго, нават праводзіць яго з вялікага спорту не здолелі па-людску. Добра, што яшчэ ў час выступленняў Тараненка сам паклапаціўся пра сябе, дамовіўшыся з прадстаўнікамі далёкай і зусім не спартыўнай Індыі аб тым, што гатовы дапамагчы іхнім спартсменам авалодаць сакрэтамі "жалезнай гульні", а тыя, у сваю чаргу, паклапоцяцца аб ягоным здароўі...

Спорт у былым СССР, а цяпер — і ў суверэннай Рэспубліцы Беларусь з'яўляецца адной з тых сфер, у якіх мы пакуль што канкурэнтаздольныя. У зімовых відах спорту — біятлоне, у летніх — спартыўнай і мастацкай гімнастыцы, вольнай і грэка-рымскай барацьбе, цяжкай атлетыцы, асобных дысцыплінах лёгкай атлетыкі і некаторых іншых беларусы на роўных вядуць барацьбу за ўзнагароды з самымі моцнымі ў спартыўных адносінах краінамі свету. У нас пакуль што, дзякуй Богу, ёсць славутыя школы, спецыялісты і трэнерскія кадры экстра-класа. Ёсць! Але ж ці будуць яны заўтра?..

Дзесяцігоддзямі спорт у былым Саюзе ССР быў узведзены ў ранг дзяржаўнай палітыкі. На яго развіццё і ўдасканаленне не шкадавалі ні сіл, ні (што самае галоўнае) сродкаў. Магутная цэнтралізаваная структура была зарыентавана на галоўнае — планаваць і "выдаваць" краіне медалі і рэкорды. І хоць цяпер гэтая "рэкордаманія" нібыта і асуджана, тым не менш, эфект атрымаўся адваротны: па-першае, практычна загублены масавы фізкультурны рух, па-другое, пагоня за медалямі і рэкордамі аказалася проста не патрэбнай.

Плануючы магчымыя варыянты выступленняў на спаборніцтвах самага высокага рангу, пачынаючы ад чэмпіянатаў спачатку Саюза ССР, а потым — СНД, "генералы" ад спорту ніколі не задумваліся над лёсамі выканаўцаў гэтых планаў — спартсменаў. Сістэма ва ўсім і ўсюды патрабавала сляпога, бяздумнага падпарадкавання сабе. Душэўных жа надрываў, зломаў лёсаў у вялікім спорце ніхто не хацеў і не хоча заўважаць. І, як вынік, здараліся непапраўныя трагедыі: запоі і дачасная смерць выдатнага барца, алімпійскага чэмпіёна Алега Караваева і не менш таленавітай чэмпіёнкі Алімпійскіх гульняў, свету і Еўропы Тамары Лазаковіч, уладальнікаў тытула чэмпіёна СССР 1982 года футбалістаў Аляксандра Пракапенкі і Віктара Янушэўскага... Патрабуючы ад іх поўнай, максімальнай, а іншы раз за межамі магчымасцей аддачы, у спартсменаў і іхніх настаўнікаў практычна ніколі не цікавіліся і не цікавяцца патэнцыяльнымі рэзервамі чалавека. І пры гэтым аплачвалася такая тытанічная праца па мізэру, без уліку фізічных затрат, маральных выдаткаў.

А яшчэ іх вельмі часта проста абкрадвалі, не выплачваючы ні самім спартсменам, ні іхнім трэнерам прэміяльных за перамогі на чэмпіянатах свету, кантынента, Алімпійскіх гульнях, на буйных, асабліва камерцыйных, турнірах. Яны гэта бачылі, выдатна разумелі, аднак, расчараваўшыся, нічога, па сутнасці, не маглі зрабіць. Тых жа, хто "выступаў", задаваў не па "тэме" пытанні, проста выстаўлялі з каманд, адлучалі ад вялікага спорту. З'яўлялася горкая, невылечная крыўда...

Аднак некалькі гадоў назад насталі новыя часы. Новыя "зоркі" пачалі разумець, што іх "распранаюць". Тое ж убачылі і трэнеры. Спрытнюгам і дзялкам ад спорту ўсё часцей і смялей пачалі казаць праўду ў вочы... Сістэма, тым не менш, па інерцыі яшчэ спрацоўвала, але ж пачала даваць і збоі. Усё часцей і часцей і самі атлеты, і іхнія настаўнікі не толькі задумваліся над пытаннем: "А ці такое ўжо бязвыхаднае нашае становішча?", і пачалі шукаць на яго адказы. Балазе, імі пачалі цікавіцца калегі з далёкага і блізкага замежжа, учарашнія і нават цяперашнія сябры-сапернікі...

І вось ужо там, на Захадзе, пачалі з'яўляцца спачатку "зоркі"-адзінкі нядаўніх нашых суайчыннікаў, а потым і дзесяткі іх. Сёння радуюць Еўропу выхаванцы нашага выдатнага педагога Спартака Пятровіча Міранові ча алімпійскія чэмпіёны гандбалісты Аляксандр Тучкін, Міхаіл Якімовіч, Канстанцін Шараварaў, Георгій Свірыдзенка; баскетбалісткі Галіна Савіцкая, Ірына Сумнікава, Алена Швайбовіч, футбалісты Аляксандр Мятліцкі, Генадзь Лясун, Валерый Вялічка, баксёр Вячаслаў Яноўскі, водналыжнікі Дзмітрый Яськевіч, Алег Надзін... Спіс гэты можна доўжыць бясконца...

Прававыя нормы міграцыі спартсменаў і трэнераў за мяжу ў нас па-ранейшаму адсутнічаюць. Хто, дзе і з кім дамовіўся, той, як кажуць, і на кані. Вось і гатовы яны падацца ў далёкае і блізкае замежжа на любых умовах. Больш таго, "гандаль" імі нярэдка вядуць вельмі далёкія ад гэтага людзі, дзялкі і спрытнюгі. Вялікія барышы нажываюць на ад'ездзе атлетаў і спецыялістаў за мяжу ўсялякага роду сумесныя і малыя прадпрыемствы, фірмы і арганізацыі. І бяруць за гэта нярэдка да 20-25 працэнтаў ад сумы кантракта...

Захад жа ад гэтага толькі ў выйгрышы. "Цэны" на былых савецкіх нярэдка не толькі вельмі "танныя", а проста смехатворныя. Нярэдка яны — ніжэй за дапамогу па беспрацоўю ў той жа Германіі, Бельгіі ці Галандыі... Так, добрыя два дзесяткі былых беларускіх футбалістаў, хакеістаў, баскетбалістаў гуляюць у Польшчы за 200-300 даляраў у месяц, у той час як пры належнай арганізацыі афармлення кантрактаў можна было б мець у некалькі дзесяткаў разоў (!) больш. На Захадзе задаволены: мясцовыя трэнеры намнога "даражэйшыя"!

Ад'езд спартсменаў, трэнераў і спецыялістаў спорту ў бліжэйшы час, вядома ж, не спыніцца, а, хутчэй за ўсё, яшчэ больш павялічыцца. Дык няўжо нельга што-небудзь зрабіць, каб спыніць гэты, з аднаго боку, негатыўны, а з другога — проста ганебны працэс?! Не ўдасца зрабіць гэта — пераўтворымся мы, наша суверэнная рэспубліка, у звычайную спартыўную ўскраіну. І тады будзе не толькі крыўдна, а і балюча...

з гісторыі Беларусі

АДРАДЖЭННЕ

веліч старажытнай беларускай культуры, сілу і прыгажосць народнай мовы.

Магчыма, дзякуючы існаванню гэтай гістарычнай значнасці дакументаў, памяці народа беларуская мова, нацыянальныя традыцыі не зніклі, вытрымалі ўсе выпрабаванні.

У 1772, 1793, 1795 гг. Рэч Паспалітая і ВКЛ, якое ўваходзіла ў яе склад, перажылі тры падзелы сваёй дзяржавы. Беларускія землі адышлі да Расіі. Новыя геапалітычныя арыентацыі абумовілі цэлы шэраг перамен. Успрымаючы далучаныя тэрыторыі як некалі сілай адарваныя ад Расіі, царскі ўрад стварыў цэласную сістэму выціскання з адукацыі палонафільскіх традыцый і каталіцкіх напластаванняў. Гэта сведчыла аб тым, што ў адносінах да беларускіх зямель царскі ўрад падыходзіў з традыцыйных вялікадзяржаўных пазіцый. Царовы чыноўнікі палічылі рысы самабытнасці, якія набыла мова і звычаі ў складзе Рэчы Паспалітай, уплывам Польшчы, які трэба папросту зжыць, пераадолець, замяніць "исконным", рускім. Нешматлікая частка шляхецтва ў душы спадзявалася на аднаўленне ВКЛ у складзе Польшчы. Пэўныя спадзяванні звязваліся з Напалеонам, чые шырокавяшчальныя заявы туманілі галовы ганарыстай шляхты, якая жыла надзеямі звароту сваіх страчаных вольнасцей "залатога" часу.

Разыгрываючы польскую карту ў палітычнай барацьбе з Расіяй, Напалеон кіраваўся цвярозым разлікам і не памыліўся. Польшча пастаўляла ў ягоную армію сотні тысяч добраахвотнікаў, якія, паводле выразу Тадэвуша Касцюшкі, былі гарматным мясам у хцівых планах французскага імператара. Каб глыбей прыхаваць свае задумы, зняць усялякую падазронасць, Напалеон аднавіў ВКЛ, стварыў урадавую адміністрацыю, армію. Шляхта гатова была насіць імператара на руках. У захопленым Мінску паслужлівыя правіцелі нават перамянілі старажытную назву плошчы, даўшы ёй імя Напалеона.

Вядома, усё гэта было бутафорыяй, разлічанай на прасцякоў. У геапалітычных планах Польшчы надзеям беларусаў на ўласную дзяржаўнасць не было месца. Але ў складзе Расіі на гэтае не заставалася нават мрояў. Цар і яго акружэнне не ведалі, як падступіцца да адмены прыгону, аб нацыянальных праблемах пакуль што нават і гаворкі не было. Беларус па-ранейшаму асацыіраваўся як рускі. Гісторыя данесла, што пры ўступленні рускай арміі ў Вільню да М.І.Кутузава прыйшлі і кінуліся ў ногі палякі з мясцовага насельніцтва (лічы, апалячаныя беларусы. — М.К.). "Встаньте, — сказаў ён ім, — помните, что вы — русские".

Уцягнутыя ў арбіту расійскай геапалітыкі, беларусы не страцілі сваёй самабытнасці, зберaглі свае традыцыі, вераванні, якія, з аднаго боку, аб'ядноўвалі іх з рускімі, а з другога — у нечым раздзялялі. Асабліва відавочная ў гэтай супярэчлівасці роля каталіцызму і праваслаўя, падзяляўшых беларусаў-католікаў на прыхільнікаў Польшчы і беларусаў-праваслаўных на прыхільнікаў Расіі.

Разам з тым у гэтых умовах складваўся магутны пласт народа — прыхільніка свайго самастойнага шляху, незалежна ад Польшчы і Расіі.

Ідэя стварэння сваёй самастойнай дзяржавы, развіцця духоўнасці, культуры, мовы з новай сілай праявілася ў XX стагоддзі. Гэтым падзеям спрыяла партыя бальшавікоў, якая прыняла Дэкларацыю правоў народаў Расіі. Пад уплывам разгортвання нацыянальнага руху былі абвешчаны Беларуская Народная Рэспубліка і Беларуская ССР.

У 20-я гады пачаўся бурны працэс беларусізацыі, адраджэння культуры, звычаяў народа.

У "беларусізацыі" тысячы і тысячы прыхільнікаў. На чале з А.І.Хацкевічам, нядаўнім простым сялянскім хлопцам, салдатам імперыялістычнай вайны, чырвонаармейцам, самародкам з народных глыбінь была створана ўрадавая камісія па нацыянальнай палітыцы. Увага да роднай мовы, літаратуры, культуры абудзіла моладзь. Красамоўна пра гэта раскажуць такія таленты, як У.Дубоўка, М.Чарот, М.Зарэцкі, Я.Нёманскі, П.Галавач, К.Чорны, М.Лынькоў, К.Крапіва, Б.Мікуліч і дзесяткі іншых.

Склалася цудоўнае ядро вучоных у гісторыі, філасофіі, мове, літаратуры... На працягу трох гадоў справаводства ў рэспубліцы было пераведзена на беларускую мову. Да 1928 г. да 80 працэнтаў школ перайшлі на беларускую мову навучання.

Дабратворныя вынікі "беларусізацыі" прызнаў нават беларускі эміграцкі ўрад. Ён заявіў, што спыняе сваю барацьбу супраць Савецкай улады, прызнае Мінск "адзіным цэнтрам нацыянальна-дзяржаўнага адраджэння Беларусі". Былыя змагары шчыра ўключыліся ў нацыянальна-культурнае жыццё рэспублікі. За кароткі час ва ўсе сферы жыцця ўліліся новыя, здольныя, прагныя да ведаў людзі. Акадэмік У.І.Пічэта гаварыў пра іх, што "яны далі ўзоры маляўнічасці, гучнасці, багацця і разнастайнасці беларускай мовы. Яны, выходзячы з вытокаў народнай творчасці, працягвалі нацыянальную традыцыю — бесперапыннасці жывой творчасці мовы..."

Але нечакана працэс нацыянальна-культурнага адраджэння сталінскім загадам быў спынены. Ягоныя натхніцелі і прыхільнікі знішчаны. Пад крывавай сталінскай сякерай палегла 40 працэнтаў саставу КПБ(б), звыш 50 пісьменнікаў, сярод іх цвет і гонар нацыі: М.Гарэцкі, А.Дудар, У.Галубок, М.Чарот, П.Галавач. Загінула больш за 100 вучоных АН БССР.

Векапомную эпітафію прысвяціў мой любімы паэт Сяргей Іванавіч Грахоўскі: "Шуміць тайга над братняю магілай. І слёз няма, і не хапае сіл злічыць усё, што Беларусь згубіла. Стаптаных лёсаў і зламаных крыл".

Геапалітычнае асяроддзе братніх народаў-суседзяў, дружба, узаемадапамога, культурнае, духоўнае ўзбагачэнне адно аднаго ўсё ж было такім маштабна-вялікім, што працэс развіцця беларускай мовы, традыцый быў толькі замаруджаны на адносна кароткі час, каб у іншых умовах разгарнуцца з нябачнай сілай, на падставе шчырых памкненняў, спадзяванняў і жаданняў. Пасля Вялікай Айчыннай вайны годнасць беларуса ўзнялася да новых вышынь, мір, перамога надалі нацыі магутныя крылы для творчага ўзлёту. Вёска зноў прыйшла на выручку гарадам. Захавальніца мовы і традыцый продкаў, яна аддала ім сваю маладую кроў — дачок і сыноў, што прынеслі ў рэдакцыі, выдавецтвы, тэатры, кінастудыі, інстытуты, акадэмію свае погляды, уяўленні, асвечаныя беларускім нацыянальным укладам, моўнымі традыцыямі і імкненнямі зрабіць нешта карыснае для народа, нацыі, Айчыны. Усіх і не пералічыць, хто ў гэтыя гады ўзвысіў славу беларускай культуры. Назавём толькі некаторыя: П.Броўка, І.Шамякін, Я.Брыль, В.Быкаў, М.Танк, І.Мележ, П.Панчанка, У.Караткевіч, Б.Платонаў, Л.Ржэцкая, М.Савіцкі, А.Гугель, Р.Кудрэвіч, В.Шаранговіч, Ю.Семяняка, І.Лучанок, Г.Макарава і тысячы да іх падобных, хто разам з рабочымі і сялянамі мацаваў эканоміку рэспублікі, прымнажаў духоўную культуру, падрыхтаваў прыняцце Вярхоўным Саветам Дэкларацыі аб дзяржаўным суверэнітэце Беларусі, Канстытуцыі, закона аб мовах.

У новых умовах народ горача падтрымаў лозунгі адраджэння мовы, культуры, духоўнасці, узнятыя Беларускім Народным Фронтам, але роўна настолькі, наколькі гэта адпавядала пэўным рэаліям, геапалітычнай раўнавазе, што ўсталёўвалася ў рэгіёне, тым добрасуседскім адносінам, якія ўмацоўваліся паміж народамі на працягу стагоддзяў. Відаць, геапалітычны асяродак, наканаваны лёсам беларускай нацыі, валодае гістарычна вывераным полем дружбы, узаемаразумення, даверу, які парушаць забаронена, бо гэта завешчана... геапалітычнай існасцю суседства, прыязнасці і быцця. Адраджэнню, развіццю нацыянальнага ў беларускай культуры сёння спрыяюць амаль усе геапалітычныя абставіны, перашкаджаць ім могуць толькі штучная ізаляцыя, самалюбаванне і абыякавасць да ўсяго, што адбываецца на Радзіме. Але і тут сваё важкае слова скажа мудрая Гісторыя. Яна не дасць зруйнаваць велічнага гмаху беларускасці, нацыянальнай духоўнасці, значнай часткі агульначалавечай спадчыны.

ІВАНОЎ Юрый Міхайлавіч

28 мая 1994 года на 57-м годзе жыцця пасля цяжкай працяглай хваробы памёр былы галоўны рэдактар газеты "Советская Белоруссия", заслужаны работнік культуры рэспублікі Ю.М.Іваноў.

Юрый Міхайлавіч Іваноў нарадзіўся 2 жніўня 1937 года ў Расіі. Працоўную дзейнасць пачаў у 1954 годзе тэхнікам у Жытомірскай вобласці. З 1956 па 1958 год служыў у радах Савецкай Арміі. Пасля дэмабілізацыі сваё жыццё звязаў з Беларуссю. Працаваў літсупрацоўнікам вялікатыражнай газеты "Звязда" ў Мінску, літаратурным супрацоўнікам маладзёжнай газеты "Знамя юности", намеснікам адказнага сакратара, адказным сакратаром гэтай жа газеты. Адначасова закончыў вячэрняе аддзяленне журналістыкі філалагічнага факультэта Беларускага ўніверсітэта. З лістапада 1969 года – у газеце "Советская Белоруссия". Працаваў намеснікам адказнага сакратара, адказным сакратаром, намеснікам галоўнага рэдактара. У лютым 1992 года назначаны галоўным рэдактарам "Советской Белоруссии".

Юрый Міхайлавіч быў сумленным, творчым чалавекам. Яго вызначалі высокі прафесіяналізм, умелы падыход да справы, талент арганізатара, сціпласць, чулыя адносіны да людзей.

За заслугі перад беларускай журналістыкай Іваноў Юрыю Міхайлавічу было прысвоена ганаровае званне "Заслужаны работнік культуры БССР". Ён узнагароджаны ордэнам "Знак Пашаны", Ганаровай граматай, Граматай Вярхоўнага Савета БССР.

Ва ўсіх, хто працаваў з Юрыем Міхайлавічам, хто ведаў яго, захаваецца пра яго добрая памяць.

В.Ф.Кебіч, М.У.Мясніковіч, М.І.Дзямчук, М.Т.Каўко, А.А.Сакалоўскі, В.Е.Дзеблікаў, В.П.Замяталін, В.Н.Драгавец, С.А.Паваляеў, Б.А.Кутавой, І.М.Асінскі, І.П.Сярэдзіч, У.Б.Наркевіч, М.З.Кярнога, Л.К.Толкач, М.П.Кацюшэнка, У.П.Бельскі, Л.С.Екель.

ЛЮСТЭРКА

Самая абаяльная і прывабная

Кожнай жанчыне, кожнай дзяўчыне хочацца быць самай-самай (самай прыгожай, самай абаяльнай, самай моднай). Кажуць, няма непрыгожых жанчын, ёсць дрэнная касметыка. Удакладню: справа не столькі ў касметыцы, колькі ў поўнай адсутнасці ўмення ёю карыстацца. З гэтай нагоды мы і звярнуліся да касметолага арэнднага прадпрыемства салон "Фантазія" Ларысы БЯГУН.

— Што б вы параілі юным прадстаўніцам чудоўнай палавы, якія «яшчэ не жанчыны», але «ўжо не дзяўчынкі»?

— Па-першае, як мага менш карыстацца крэмамі, пудрамі і наогул касметыкай. Тонкай рысачкай можна падвесці контур вачэй і падмалёўваць вусны...

— Многія дзяўчынкі-падлеткі пакутуюць ад прышчыкаў...

— Ні ў якім разе не спрабуйце пазбавіцца ад іх самастойна — вынікі могуць быць вельмі сумнымі. Лепш за ўсё звярнуцца да ўрача-касметолага. Доктар назначыць курс лячэння ў некалькі дзён, падбярэ індывідуальна для кожнага сродкі догляду за тварам.

— Каб пазбегнуць лішніх маршчынак, некаторыя кладуць на нос спецыяльны «лісцік». Калі жанчына хмурыцца або моршчыцца, ён пасылае ёй «сігнал».

— Каб маршчыны не з'явіліся раней часу, навучыцеся не толькі кантраляваць свае эмоцыі, а і... правільна здымаць касметыку. (Што датычыць крэм-пудры, то яе ўжывання маладым лепей увогуле пазбегнуць).

Калі "сціраецца" макіяж, рухі не павінны быць рэзкімі, старайцеся не нацягваць скуру твара. Лепш за ўсё пры гэтым карыстацца малачком або касметычнымі слоікамі.

Да размовы далучаецца дырэктар салона "Фантазія" Ала ПЛЯШКЕВІЧ.

— Што сапраўды можа ўпрыгожыць дзяўчыну — дык гэта сучасная стрыжка. Зараз у модзе пераважае стыль 60-х гадоў: начосы і прычоскі ў "Бабета". Стрыжкі вельмі разнастайныя, але робяцца іх на аснове класічнага "карэ", толькі контуры яго невыразныя (тып "рваной" стрыжкі), скроні — таксама. Гэта дазваляе мяняць прычоску штодзень, укладваючы валасы кожны раз у розных напрамках. Так што, дзяўчаты, сачыце за сваёй знешнасцю і галоўнае — не бойцеся яе змяняць!

Салон наведала Таццяна СМОЛЬСКАЯ.

СПОРТ

Час зборных

Надышоў час выпрабавання зборных футбольных каманд. Нашай нацыянальнай зборнай трэба ў верасні пачынаць барацьбу за пуцёўку ў фінал еўрапейскага чэмпіянату, алімпійскай камандзе ў гэты ж час трэба пацвердзіць сваю назву.

На мінулым тыдні адбыліся таварыскія сустрэчы абедзвюх зборных Беларусі з камандамі Украіны. Матч алімпійскіх дружын, фрагмент якога зафіксаваў для вас Генадзь Сямёнаў, прайшоў на мінскім стадыёне "Трактар". Два беззадзяных мячы ў вароты гасцей забілі нашы маладыя форварды Кульчый і Пуціла.

А на наступны дзень, у сераду, футбалісты беларускай нацыянальнай зборнай вылецелі ў Кіеў.

А сустрэча ў сталіцы Украіны склалася для яе гасцей няпроста. Пасля першага тайма нашы выйгравалі дзякуючы голу Бялькевіча. А ў другім, не без дапамогі мясцовага арбітра, гаспадары адказалі трыма. Сумна, але гэта быў апошні матч для Міхаіла Вергіенкі ў якасці галоўнага трэнера зборнай. Ён падаў у адстаўку, а "свята месца" зойме заслужаны трэнер Беларусі Сяргей Бароўскі.

Яўген ПУЧКОЎ.

ПРАВЕРЦЕ ПРАВІЛЬНАСЦЬ АФАРМЛЕННЯ АБАНЕМЕНТА

На абанеменце павінен быць пастаўлены адбітак касавай машыны.

Пры афармленні падпіскі (пераадрасоўкі) без касавай машыны на абанеменце праставаўляецца адбітак каляндарнага штэмпеля аддзялення сувязі. У гэтым выпадку абанемент выдаецца падпісчыку з квітанцыяй аб аплаце кошту падпіскі (пераадрасоўкі).

Для афармлення падпіскі на газету або часопіс, а таксама для пераадрасавання выдання бланк абанемента з дастаўчай карткай запаўняецца падпісчыкам чарнілам, разборліва, без скарачэнняў, адпаведна ўмовам, выкладзеным у каталогах.

Запаўненне месячных клетак пры пераадрасаванні выдання, а таксама клеткі "ПВ-МЕСЦА" робіцца работнікамі прадпрыемстваў сувязі.

ПЕРАПІСКА

ДАВАЙЦЕ ПАЗНАЁМІМСЯ

■ "Дзве прывабныя дзяўчыны, неабдзеленыя інтэлектам і добрым пачуццём гумару, пазнаёмяцца з маладымі людзьмі прыкладна свайго ўзросту. Спадзяёмся, што з імі можна будзе пагутарыць не толькі пра надвор'е.

Пра сябе: 18/170/70, Анжэла. 18/165/60, Алена.

Пажадана фота, якое абяцаем вярнуць.

Адкажам на ўсе лісты.

Пісаць на адрас: 220050, г.Мінск, Галоўпаштамт, да запатрабавання, п/п XIV-ВН № 546175".

■ "Пазнаёмлюся з цікавай, сімпатычнай мінчанкай з добрым вясёлым характарам.

Пра сябе: 27/174, не дрэннага выгляду, з нармальным характарам.

Пісаць на адрас: 220107, г.Мінск, да запатрабавання. Радзько Ю.".

■ "Буду рада сустрэчы з надзейным чалавекам, матэрыяльна і жыллём забяспечаным.

Мне 42/155/53, стройная, прыемнага выгляду, здаровая і душой і целам.

Адзінока і сумна. Шмат незапатрабаванай дабрыні, пяшчоты, энергіі, аптымізму.

Ведаю, што каму-небудзь патрэбна.

Пісаць на адрас: 211720, Віцебская вобл., г.Докшыцы, п/п VI-МЕ № 693217".

■ "Мне 40/172/63, нежанаты, характар ураўнаважаны, алкаголем не злоўжываю, люблю дамашнюю ўтульнасць і дзяцей.

Пазнаёмлюся з жанчынай 35-42 гадоў, не схільнай да паўнаты, можна з дзіцем.

Пісаць на адрас: 231900, Гродзенская вобл., г.Ваўкавыск, 15-11-2. Куліку Аляксандру Аляксандравічу".

■ "Добразычлівая пенсіянерка 55/170/76, разведзена, энергічная, здаровая, без шкодных звычак, мае сваю хату, пазнаёміцца з мужчынам для стварэння сям'і, заснаванай на каханні і павазе.

Цаню памяркоўнасць ва ўсім.

Пісаць на адрас: 222410, Мінская вобл., г.Вілейка-4. Да запатрабавання, п/п VIII-ВН № 742339".

КІНААФІША МІНСКА

"Паслухай, Феліні!.."

Гэту новую каляровую мастацкую кінастужку знялі кінематаграфісты Расіі. Яе паставілі па матывах п'есы Я.Казлоўскага "Відэа" рэжысёры Міхаіл Швейцар і Соф'я Мількіна.

"Паслухай, Феліні!" — так звяртаецца да Федэрыка Феліні актрыса, якую завуць Вера. Дакладней, да яго партрэта. У гэтым звароце няма ні кроплі фамільярнасці. Наадварот, сэрца Веры перапаўняе любоў і глыбокая павага да свайго куміра. Уласна кажучы, увесь фільм і складае маналог Веры перад уяўляемым маэстра. Яе споведзь, поўную горычы і драматызму, фіксуе відэакамера. Гэты матэрыял павінен стаць яе акцёрскай спробай, у якой яна дэманструе сваё майстэрства і расказвае Феліні пра сваё жыццё.

Маналог Веры — не проста жаданне ці капрыз раскрыць свой шматгранны талент перад вялікім рэжысёрам. Яна — вялікая актрыса, і часам цяжка адрозніць у яе маналогу праўду ад выдумкі.

У галоўнай ролі гераіні выступае выдатная актрыса Людміла Гурчанка.

"Гульня ўсур'ёз"

Прадукцыя творчага цэнтра "Ірэн" і Кіеўскай кінастудыі імя А.П.Даўжэнкі. Карціна пастаўлена рэжысёрам Анатолем Івановым па матывах аповесці Сяргея Усцінава "Хто не схаваўся".

Выканаўца галоўнай ролі ў гэтым фільме акцёр Алег Фамін прывучыў гледачоў да таго, што яго герой — чалавек смелы, рашучы і сумленны, рыхтуецца заступіцца за несправядліва пакрыўджаных. Успомнім "Мяне завуць Арлекіна", "Дрэнь", "Сцярвятнікі на дарогах", "Фанат-2". Такі і яго новы герой — таленавіты следчы Стас Севярын. За два гады да падзей, якія адбываюцца, ён быў звольнены з органаў за тое, што застрэліў праследуемага бандыта. Даўні яго таварыш па аператыўнай рабоце, стаўшы начальнікам аддзела, вырашае вярнуць Стаса ў міліцыю і даручае яму расследаваць серыю кватэрных крадзяжоў. У гэтых крадзяжах, нават на першы погляд, відавочна адчуваецца "сцэнарыст-наводчык", і яго неабходна вылічыць. У інтарэсах следства і нібыта для маскіроўкі Стас назначаецца ўчастковым упаўнаважаным у раёне, дзе адбыліся абрабаванні.

У першыя ж дні на пасадзе ўчастковага Севярын адразу сутыкаецца з надзвычайнымі здарэннямі, аж да забойства. "Мільтоны", якія вядуць расследаванне, па прывычцы знаходзяць "крайняга", якім аказваецца мясцовы алкаш, хутка дабіваюцца ад яго "праўдзівага" прызнання і, радасныя, паціраюць рукі. Ведаючы гэтыя прафесійныя прыёмы, Стас не прымае гатовай версіі і пачынае ўласнае расследаванне. Яно акажацца смяротна небяспечным.

"Уладар звяроў"

Гэты захапляючы і вясёлы фільм стварылі кінамайстры ЗША. Рэжысёр — Р.Робертсан.

...З дзікай чароўнай краіны Арон, дзе кіруюць ваяўнічыя людзі, якія валодаюць звышнатуральнай сілай, у сучасны Лос-Анжэлес перамяшчаецца непераможны супермен. Горад, які асляпляе размахам урбанізму і здзіўляе ўзроўнем развіцця тэхналогій, сустракае яго самымі нечаканымі сітуацыямі і небяспекай. Але герой заўсёды неперамажны, паколькі валодае якасцямі, што робяць яго несакрушальным у свеце...

Галоўныя ролі выконваюць Кары Вуер, Марк Сінджэр, Сара Дуглас, Вінгс Хаўзер.

31 мая

"МАСКВА": "Ход каралевай" (эратычны дэтэктыў)*** — 12.00, 18.00, 22.00 (н). "Адна на мільён" — 16.00.

"КАСТРЫЧНІК": "Сівая легенда" — 18.00. "Ход каралевай"*** — 12.00, 14.00, 16.00, 20.20. "Адна на мільён" — 12.50, 18.10. Музычна-пацяшальная праграма "Макс-шоу" — 21.30.

"АЎРОРА": "Дакумент "Р" (3-я с.) — 19.00. "Кінг-Конг жывы" (д) — 13.00. "Прывід у камп'ютэры"*** — 14.00 (л), 15.40, 17.30, 19.20, 21.00. "Расплата ў Рыо" ("Кікбоксер-3")*** — 15.00, 17.00, 21.00.

"БЯРЭСЦЕ": "Уладар звяроў" — 15.40, 19.20. "Расплата ў Рыо" ("Кікбоксер-3")*** — 13.50, 17.30, 21.10. "Выкраданне па-амерыканску" — 11.30, 17.00, 20.30. "Блакітны гром" — 13.00, 15.00, 18.30. "Паласаты рэйс" — 12.00 (бясплатны сеанс).

"ВІЛЬНЮС": "Дзякуй богу, не ў Амерыцы" — 20.20. "Расплата ў Рыо" ("Кікбоксер-3")*** — 13.40, 18.40. "Уладар звяроў" — 11.50, 15.20. "Парыжскія свавольніцы"*** — 17.10, 22.00 (н). Відэазала: 10.00, 13.10, 15.15, 17.20, 19.25, 21.30. Інфармацыйна-пацяшальная праграма — 20.30.

"ДРУЖБА": "Прывід у кам'ютэры"*** — 15.00, 18.00. "Дзяўчынкі напракат"*** — 16.40, 19.40. "Выратуй мяне" — 21.00.

"ПАРТЫЗАН": "Ход каралевай"*** — 11.00, 14.30, 16.20, 19.50, 21.40.

"ПЕРАМОГА": "Расплата ў Рыо" ("Кікбоксер-3")*** — 11.00, 14.40, 20.40. "Уладар звяроў" — 12.50, 16.30. "Рэмо: не ўзброены і вельмі небяспечны" (1,5 с.) — 18.30.

"САЛЮТ": "Новыя прыгоды капітана Урунгеля" (д) — 10.00. "Ход каралевай"*** — 11.30, 14.50, 18.20, 20.10, 22.00 (н). "Адна на мільён" — 13.20, 16.40.

"СУЧАСНІК": "Кумпарсіта"** — 14.40 (л). "Зандалі і яе мужчыны"**** — 16.00, 17.50, 19.30, 21.10.

"БЕЛАРУСЬ": "Гарачыя галовы-2" — 11.00, 12.40, 14.20, 17.40, 19.20, 21.00. "Кумпарсіта"** — 10.50, 15.40, 21.10. "Клеапатра" — 18.30. "Спакуса" — 12.10, 17.00. "Сіндбад і вока тыгра" — 13.40. "Рэмба" — 16.00. Інфармацыйна-пацяшальная праграма — 20.00.

"КІЕЎ": "Аранжавы дождж ык" (д) — 13.30. "Гарачыя галовы-2" — 15.00, 20.20. "Кумпарсіта"** — 17.00. "Імперыя пачуццяў"**** — 18.30.

"КАМСАМОЛЕЦ": "Ну, пачакай!" (вып.9—16) (д) — 10.30. "Гарачыя галовы-2" — 11.00, 13.00, 15.00, 17.00, 19.00, 20.30. "Кумпарсіта"** — 12.00, 20.40. "Выратуй мяне" — 16.20. Зала індыйскага фільма: "Пан Бхарэт" (2 с.) — 14.00, 18.00.

"МІР": "Прывід у камп'ютэры"*** — 12.00, 14.00, 16.00, 18.00, 20.00. "Выратуй мяне" — 13.10, 17.10. "Рэма: не ўзброены і вельмі небяспечны" (1,5 с) — 11.00, 15.00, 19.00, 21.00. Відэазала: "Як разабрацца са справамі" — 15.30, 17.30, 19.30.

"ПІЯНЕР": "Прыгоды вавёрачкі Мікі" (д) — 10.30. "Сябар вясёлага чарцяняці" (д) — 14.00. "Гарачыя галовы-2" — 12.20, 15.20, 18.50. "Зліццё двух месяцаў-2"*** — 17.00, 20.30.

"РАКЕТА": "Страсці па Анжэліцы"*** — 16.10, 21.10. "Зліццё двух месяцаў-2"*** — 17.40, "Каханне і кулі" — 19.20. Відэакафэ — 17.00, 19.30.

"РАДЗІМА": "Татальнае сачэнне" — 12.00, 15.30, 19.10. "Каханне і кулі" — 13.50, 17.20, 21.00. Відэазала: "Капітан Ф'ючар" — 16.00. "На сакрэтнай службе яе Вялікасці" — 18.00. "Чыстае шанцаванне" — 20.00.

"ЗМЕНА": "Золата партыі" — 16.20, 18.00. "Залатая цясніна" — 14.00, 19.40. "Вундэркінд" — 11.30 (д).

"ЦЭНТРАЛЬНЫ": "Макараў" — 11.00. "Вундэркінд" (д)— 11.30. "Выратуй мяне" — 12.40, 16.00, 19.20. "Гарачыя дзяўчынкі"*** — 14.20, 17.40, 21.00.

"ЭЛЕКТРОН": "Бязлітасныя людзі" — 14.00, 16.00, 18.00, 20.00, 21.40. "Конан-разбуральнік" — 15.10, 18.40, 20.30. "Маленькія драконы" — 13.30, 17.00.

"АВАНГАРД": "Тракс" ("Утаймавальнік гарадоў")** — 15.00. "Міс Катастрофа" — 17.00. "Зорка" (2 с.) — 19.00.

ХАТНІ ЭКРАН

■ 31, аўторак

Беларускае тэлебачанне
8.00. Раніца рэспублікі.
8.10. Дзелавая хроніка.
8.20. Пад купалам Сусвету.
8.30. Надвор'е.
8.40. Пяць хвілін на жарты.
8.45. Тэлевізійны клуб "Гаў-гаў".
12.30. Акадэмічны час у акадэмічным тэатры.
13.30. Навіны.
15.10. "Нов і К"-топ-10.
16.10. "Мой боль вырастае да зор...".
17.00. Да Міжнароднага дня барацьбы з курэннем.
17.20. Дзелавая хроніка.
17.30. Навіны (з сурдаперакладам).
17.40. Мост.
18.05. Зачытайце маё пісьмо...
18.10. Абласныя навіны (Віцебск).
18.25. Навіны Бі-бі-сі.
19.00. Эканамічная хваля. Прыватызацыйныя чэкі.
19.40. "Так гэта было...". Расказвае былы партызан Аляксандр Фёдаравіч Хацкевіч.
20.10. ТА "Рэха". Крэда.
20.30. Кантакт.
20.35. Калыханка.
21.00. Панарама.
21.35. Пад купалам Сусвету.
21.45. Пяць хвілін на жарты.
◆21.50. "Сенсацыя" (Італія). 1-я серыя.
22.45. "Валадарская дружына".
23.30. Стоп-кадр.
23.50. Надвор'е.
24.00. НіКа.

Канал "Астанкіна"
8.00, 11.00, 14.00, 17.00, 20.00, 23.00. Навіны.
8.20. Вясёлыя ноткі.
◆8.40. "Дзікая ружа" (Мексіка).
9.05. Чалавек і закон.
◆9.35. "Лета было толькі дзень".
10.50, 23.55. Прэс-экспрэс.
◆11.20. "Джыўс і Вустэр" (Англія).
12.20. Тэніс. Адкрыты чэмпіянат Францыі.
14.25. Прадпрымальнік.
15.00. Справа.
* 15.10. "Прыгоды Тома Соера".
15.40. Чароўны свет, ці Сінема.
16.00. 440 герц.
16.40. Планета. Масква–Сеул.
17.25. Аўта-шоу.
17.35. Дзень без тытуню.
17.45, 20.35. Надвор'е.
17.50. З першых рук.
18.00. Гадзіна пік.
◆18.25. "Дзікая ружа" (Мексіка).
18.55. Тэма.
19.40. Добрай ночы, малышы!
20.45. Сустрэчы для вас. Л.Лявонаў.
◆21.10. "Маме спаўняецца 100 гадоў" (Іспанія).
23.10. Хіт-парад "Астанкіна".

Канал "Расія"
6.00, 10.00, 15.00, 19.00, 22.20. Весткі.
8.00. Сусветныя навіны Эй-бі-сі.
8.30. Ранішні канцэрт.
8.45. Момант ісціны.
9.40. Сялянскае пытанне.
15.20. Прыгоды ваўчара.
15.40. Тэлегазета.
15.45. Там-там навіны.
16.00. Новая лінія.
16.45. М-трэст.
17.00. Не быць дыназаўрам.
17.15. Галасы. Маладзёжная праграма.
17.45. Свята кожны дзень.
17.55. Працей простага.
18.40. "Пецярбургскі гурман".
19.25. Падрабязнасці.
◆19.35. "Санта-Барбара".
20.25. Ціхі дом.
21.15. Я – лідэр.
21.40. Маскі-шоу.
22.40. Аўтаімгненне.
22.45. Зоркі гавораць.
22.50. Спартыўная карусель.
22.55. Экран крымінальных паведамленняў.
23.05. "Асінцаў баль".

Санкт-Пецярбург
7.45. Чароўная лінія.
8.00. "Панарама Германіі. Ротэнбург на Таўберы".
9.00. "Нямецкая хваля".
◆9.30. "На парозе ночы".
10.20, 11.40, 15.40. Музычны момант.
10.30. Хуткая дапамога.
11.00. Тэледоктар.
* 11.15. "Дзень нараджэння".
11.30, 15.30, 18.30, 21.45. Інфарм ТБ.
11.45. Чароўная лінія.
15.45. Урок нямецкай мовы.
16.00. Казка за казкай.
16.45. Вялікі фестываль.
* 17.00. "Чаму вярблюд есць калючку".
17.10. Ваша права.
◆17.40. "На парозе ночы".
18.50. Спорт, спорт, спорт...
19.05. Будні.
19.20. Тэлемагазін.
19.25. Фільмаскоп. "Белы параход".
21.15. "Балтыйскі дом-94".
22.00. Спартыўныя навіны.
22.10. Ваш стыль.

8-ы канал
◆18.00. "Карусель".
18.20. Музычная праграма.
◆19.00. "Лабірынт правасуддзя". "Непрадузятыя адносіны".
19.50. Студыя "ІНТЭКС". Навіны.
* 20.00. "Вальтрон"
◆20.30. "Марэна-Клара". 17-я серыя.
21.20. Зрабі сабе кар'еру.
◆21.55. Прыгоды... Дэтэктывы... "Справа № 643".

■ 1, серада

Беларускае тэлебачанне
8.00. Раніца рэспублікі.
8.10. Пад купалам Сусвету.
8.20. Надвор'е.
8.30. Пяць хвілін на жарты.
8.35. "І быў вечар, і была раніца...". Д/ф.
8.45. "У добры шлях!". Выступленне міністра адукацыі Рэспублікі Беларусь В.А.Гайсёнка.
8.55. ТБ – школе.
◆9.00. "Сенсацыя". 1-я серыя.
9.55. Аэробіка.
10.30. ТА "Рэха". Крэда.
12.40. Тэлевізійны Дом кіно.
13.30. Навіны.
15.00. Відзьма-нявідзьма.
16.00. "Бацькі і дзеці".
17.30. Навіны (з сурдаперакладам).
17.40. Чарнобыль: праблемы і вырашэнні.
18.10. Абласныя навіны (Гомель).
18.25. Навіны Бі-бі-сі.
19.00. Пяць зорак.
19.55. Дзелавы партнёр.
20.30. Кантакт.
20.35. Калыханка.
21.00. Панарама.
21.35. Пад купалам Сусвету.
21.45. Пяць хвілін на жарты.
◆21.50. "Сенсацыя". 2-я серыя.
22.45. "Валадарская дружына".
23.30. Дзесяць хвілін плюс стагоддзе.
23.40. Надвор'е.
23.50. НіКа.

Канал "Астанкіна"
8.00, 11.00, 14.00, 17.00, 20.00, 23.05. Навіны.
* 8.20. "Ранішняя песенька".
◆8.35. "Дзікая ружа".
9.00. Клуб падарожнікаў.
9.50. На балі ў Папялушкі.
10.50, 0.15. Прэс-экспрэс.
◆11.20. "Джыўс і Вустэр".
12.10. Тэніс.
12.40. "Надзея".
* 13.30. "Востраў капітанаў".
14.25. Прадпрымальнік.
* 15.10. "Прыгоды Тома Соера".
15.40. Усерасійскі конкурс юных выканаўцаў.
16.40. Тэлерадыёкампанія "Мір".
17.25. Мініяцюра.
17.45, 20.35. Надвор'е.
17.50. Тэхнадром.
18.00. Гадзіна пік.
◆18.25. "Дзікая ружа".
19.00. Пяць крокаў ад Крамля.
19.40. Добрай ночы, малышы!
20.45. Маналог.
20.55. Фестываль зорак "Монтэ-Карла-94".
◆21.50. "Настасся. Загадка Ганны". 2-я серыя.
23.10. Працяг "Монтэ-Карла-94".
23.45. "Кураня смажанае". Д/ф.

Канал "Расія"
6.00, 10.00, 15.00, 19.00, 22.20 Весткі.
8.00. Сусветныя навіны Эй-бі-сі.
8.30. "У свеце музыкі". М.І.Глінка.
9.35. Тэлегазета.
9.40. Сялянскае пытанне.
15.20. Студыя "Рост".
15.50. Там-там навіны.
16.05. Новая лінія. "Далёкі Усход".
16.50. Прэм'ера д/ф "Дзеці Расіі".
17.45. Свята кожны дзень.
17.55. Панове-таварышы.
18.10. L-клуб.
19.25. Падрабязнасці.
◆19.35. "Санта-Барбара".
20.25. Ніхто не забыты.
20.30. Вялікі скандал.
21.05. Фільм-прэм'ер.
21.25. Хакей. Фінал кубка Стэнлі.
22.40. Аўтаімгненне.
22.45. Зоркі гавораць.
22.50. Спартыўная карусель.
22.55. Хакей. Фінал кубка.

Санкт-Пецярбург
7.40. Чароўная лінія.
7.55. Для вас, выпускнікі.
* 8.20. "Асцярожна! Карасі".
8.30. Залаты ключ.
8.40. Сёння і штодзень.
9.00. "Нямецкая хваля".
◆9.30. "На парозе ночы".
10.15. Тэлемагазін.
10.20, 11.40, 15.25. Музычны момант.
10.30. Хуткая дапамога.
11.00. Сёння – Дзень абароны дзяцей.
11.30, 15.30, 18.30, 21.45. Інфарм ТБ.
11.45. Чароўная лінія.
15.40. "Казка пра рыбака і рыбку" ў выкананні Тэатра дзіцячага балета.
16.45. Вялікі фестываль.
* 17.00. "Востраў капітанаў".
17.20. Фестываль кінастудыі "Выбар".
◆17.40. "На парозе ночы".
18.50. Спорт, спорт, спорт...
19.05. Будні.
19.20. Тэлемагазін.
19.30. "Санкт-Пецярбург". Тэлефільм.
20.30. "Зоркі – дзецям".
21.30. Падсякай.
22.00. Спартыўныя навіны.
22.10. Ваш стыль.

8-ы канал
◆18.00. "Карусель".
18.20. Музычная праграма.
18.50. Журфак БДУ прадстаўляе...
◆19.00. "Хіл Стрыт Блюз". "Скажы, як ёсць".
19.50. СОЛТЭК. Навіны.
* 20.00. "Вальтрон".
◆20.30. "Марэна Клара" 18-я серыя.
21.20. Астра-клас.
◆21.45. "Змагар".

Каб зэканоміць ваш час:
◆ мастацкія фільмы
* мультфільмы

Надвор'е

Сёння ўдзень па рэспубліцы чакаецца воблачнае, з праясненнямі надвор'е, па ўсходняй палавіне – дажджы. Тэмпература паветра ў Віцебску – +14–+16°, Гомелі, Магілёве, Мінску – +15–+17°, Гродна – +17–+19°, Брэсце – +18–+20°. У наступныя двое сутак: 1-га на большай частцы тэрыторыі, 2-га ўначы па паўночнаму ўсходу – кароткачасовыя дажджы, тэмпература паветра ўначы – +4–+9°, удзень – +13–+18°, 2-га па захаду да +23°.

Валянціна СКРЭБЕЦ, інжынер-сіноптык Белгідрамета.

Дзяжурны рэдактар Н.СТРАЛКОВА. Стыльрэдактар В. СКАРЫНКІНА

Заснавальнікі: ЦК СМБ, калектыў рэдакцыі газеты "Чырвоная змена". Выдавец: газетна-выдавецкае закрытае акцыянернае таварыства "Маладняк", 220013 г. Мінск, вул. Б. Хмяльніцкага, 10-а. Газета ўзнагароджана ордэнам Працоўнага Чырвонага Сцяга. Набрана і звярстана ў камп'ютэрным цэнтры "ЧЗ". Друкарня выдавецтва "Беларускі Дом друку", 220013, г.Мінск, пр. Ф. Скарыны, 79. Выходзіць у аўторак, чацвер і суботу.

Аўтары надрукаваных матэрыялаў нясуць адказнасць за падбор і дакладнасць прыведзеных фактаў. Рэдакцыя можа друкаваць артыкулы ў парадку абмеркавання, не падзяляючы пункту гледжання аўтара.
Час падпісання ў друк: па графіку – 19.20, падпісана – 19.20.
М. 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12
П. 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12
Індэкс 63129. Тыраж 50 000. Зак. 58.

АДРАС РЭДАКЦЫІ: 220013 г.МІНСК, вул. Б. Хмяльніцкага, 10-а.
ТЭЛЕФОНЫ: прыёмная – 68-26-27; намеснікі галоўнага рэдактара – 32-12-82, 68-29-45; сакратарыят – 68-29-28; аддзел палітыкі – 68-25-55; аддзел эканомікі і сацыяльных праблем – 68-28-52; аддзел культуры і гістарычнай спадчыны, маральна-этычнага выхавання – 68-29-56; аддзел пісьмаў і вывучэння грамадскай думкі – 68-28-32; аддзел інфармацыі, агляддальнікі – 68-29-26; аддзел ілюстрацыі – 68-27-74, 68-25-41; т/ф, кар. па Брэсцкай вобл. – 8(01622) 5-57-57, т/ф, кар. па Віцебскай вобл. – 8(0212) 2-36-37; РЭКЛАМНАЯ СЛУЖБА – тэл.68-27-21, 68-29-45. Факс: 32-21-03.

Галоўны рэдактар Уладзімір БЕЛЬСКІ